

Jó Pajtás

Fotó: Ótos András

A maradék Maradékon

*Valóban szabadon választhatunk
a szabadon választható tárgyak közül?*

Idézetek, versek emlékkönyvbe

Szavaljunk Udvarnokon, sakkozzunk Csókán!

Lazukics Anna fényképképzésével gazdagítjuk gyermekversmondó rendezvényünket – Az utazási költséget megtérítjük, a tömbből busz indul

Kíváncsiak vagyunk mennyien fogunk találkozni a Szűcs Imre Gyermekversmondó Verseny égisze alatt. Elmondjuk ezúttal is: versenyünk névadójának szülőfalujában, Udvarnokon ejtjük meg 5. szavalóversenyünket november első szombatján, vagyis 2015. november 7-én a szokásos helyen, a Művelődési Házban 11 órai kezdettel. Udvarnok reméljük ezúttal is a vajdasági magyar költészet egyfajta ünnepe lesz, hiszen az előadandó műveket a VAJDASÁGI MAGYAR KÖLTÉSZET EGÉSZÉBŐL kell/lehet kiválasztani. Pontosán emiatt egy meglepetéssel szolgálunk majd: a vetélkedő szünetében megnyitjuk **Lazukics Annának**, a Magyar Szó nyugalmazott fotóriporterének fényképképzését, mely valójában költőink portréját tartalmazza. A felvételekről Anna szól, a költők emberi alakját pedig **Bordás Győző** hozza a közelünkbe, aki a több évtizedes könyvkiadói és irodalomközeli tevékenységének köszönhetően szinte valamennyi írónkat, költőnkét jó ismer.

A versenyben részt vehet minden vajdasági általános iskolás tanuló, teljesítményüket zsűri bírálja el, a győztesek pedig jutalomban részesülnek. Négy kategóriát hirdettünk:

1. korcsoport: 1-2. osztályosok
2. korcsoport: 3-4. osztályosok
3. korcsoport: 5-6. osztályosok
4. korcsoport: 7-8. osztályosok

Határidők:

* **versenyzők kiválasztása október 23-áig**, vagyis dönteni kell arról, kik képviselik iskolájukat, vagy a művelődési egyesület Udvarnokon, iskolánként egy-egy korosztályban legtovább 3 versenyző indulhat,

* **benevezés:** a továbbjutók adatait (név, kor, osztály, iskola, település, felkészítő pedagógus, kontakttelefon, valamint a kiválasztott mű szerzője és címe) **október 31-éig** kell eljuttatni szerkesztőségünkbe,

* **döntő: november 7., Udvarnok, Művelődési Ház.**

Mindennemű kérdéssel hozzánk fordulhatnak a **021/475-4008-as telefonszámon**, vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címen.

Ígéretet kaptunk, hogy a korábbi évekhez hasonlóan autóbusz indul Bácska északi részéből, melyet a diákok-tanárok, szülei, érdeklődők ingyenesen igénybe vehetnek. Akik igénybe vennék az autóbust, kérjük, jelezzék telefonszámunkon. Akik nem a tömbből érkeznek, szintén számíthatnak útiköltség-térítésre méghozzá a Magyar Szó Kft.-nek köszönhetően, az egészet a helyszínen, Udvarnokon vehetik át.

A verseny legjobbait könyvcsomaggal ajándékozzuk meg. Az ajándékköteteket az **újvidéki Atlantis Kiadó** és **Forum Könyvkiadó**, valamint a magyarországi **Kolibri kiadó** biztosította, támogatóink továbbá

az udvarnoki helyi szervezők, a bégaszentgyörgyi és a kishegyési önkormányzat.

Akárcsak az első, a negyvenedik sakkturnánkat is Csókán rendezhetjük meg a helybeliek és a Jovan Popović Általános Iskola jóindulatának köszönhetően. A kis sakkozók az iskolában (Branko Radičević utca 11.) tornateremben november 14-én, szombaton 9 órai kezdettel ülhetnek asztalhoz.

A versenyre vajdasági általános iskolák csapatai nevezhetnek be, a fiúcsapatok 1–5 tagúak, a lánycsapatok pedig 1–3 tagúak lehetnek. A verseny egyéni ugyan (svájci rendszer, 7 forduló, 15–15 perc gondolkodási idő), de az egy iskolából érkező csapatok egyéni eredményeinek összeadásával születik meg a csapatverseny végeredménye. Az egyéni és csapatgyőztesek egyaránt serleget, érmeket, a díjazottak pedig különböző ajándéktárgyakat kapnak jutalmul. A szervezők reggelit biztosítanak a résztvevők számára, az utazási költség a benevező iskolákat terheli. A résztvevőknek sakk-készleteket és sakkórát is hozniuk kell magukkal.

A szervezők arra kérik a benevezni akaró iskolák csapatvezetőit, hogy a verseny gondülékenysége érdekében benevezéseiket a szükséges adatokkal (iskola, csapatok összetétele) küldjék el legkésőbb november 10-éig e-mailben (kokai@magyarszo.com), vagy pedig hagyományos postán (Jó Pajtás szerkesztősége, Vojvoda Mišić u. 1., 21000 Novi Sad).

Gyermekheti jurtaállítás Temerinben

A temerini Kókai Imre iskola diákjainak nagy öröme jurtát állított fel a helybeli Hunor Hagyományörző Egyesület az intézmény udvarában. A favázás, kerek sátozt sokan megcsodálták, és érdeklődéssel hallgatták az egyesület tagjainak előadását öseink életéről. A nem mindennapos bemutatkozásra természetesen a gyermekhét jegyében került sor. Az iskola tanulóinak azon a héten gazdag programban vett része, eredményesen szerepeltek a község által meghirdetett pályázatokon, voltak moziban, vetélkedtek, versenyeztek, megtekintették a tökfesztivált, gyümölcsnapot tartottak.

A temerini Kókai Imre iskola, 7. c osztálya

Helycserés támadás

Minden év október első hete a gyerekekről szól. Természetesen egész évben értük vagyunk, de a gyermekhéten nekik is jobban szabad mindent. Az idej sem volt ez alól kivétel. A 7. osztály rábeszélte egy tanár-diák csereakcióra, amelyet ők természetesen kimondottan élveztek. Az óra témája a riport volt. Írtattam velem a füzetükbe, olvastattam velem az olvasókönyvből, és az óra végén párokba rendezve riportot készítettetek az egyik osztálytárukkal a tanári szerepben lévő lányok Divat címmel. Az óra ízgalmakban gazdag volt, és elsősorban jó móka. A rám szabott feladatokat jó diák módjára elvégeztem, és megállapítottam, hogy az utánpótlás nevelése bizony kemény, de eredményes feladat.

Krabók Csilla, magyartanár
Móra Károly Általános Iskola, Szaján

Segítség, számítógépfüggő lettem!

Óvatosnak kell lenni a számítógéppel is, de sokat segít, ha a szabadon választható tárgyak közé vesszük az informatikát

Az óbecsei Petőfi Sándor iskola felé tartva azon gondolkodom, mennyivel tudhatnak többet a mai gyerekek a számítógépről, mint tíz évvel ezelőtt, amikor Adán jártam, s e szabadon választott tantárgyról faggattam az adatai gyerkőcöket. Akkor **Göblös Péter**, a tanárunk elmesélte, hogy hangozó képregényt készítették, amikor a szövegszerkesztést tanulták, és így tették érdekesebbé az órát. A gyerekek beírtak egy szöveget a számítógépbe, ez volt a forgatókönyv. Göblös tanár úr kinyomtatta, a diákok hazavitték, és megtanulták a szerepeket. A következő órára hoztak kellékeket, eljátszották a jelenetet, a tanár úr pedig digitális fényképezőgéppel lefényképezte őket. A diákok feliratozták a képeket, majd rajzoló programmal szövegbuborékokat rajzoltak a szöveg számára. A következő órán eljátszották a történetet, a tanár úr pedig kamerával fölvételezte az előadást. A negyedik órán zenei aláfestés is készült a képekhez. Internetes újságot is szerkesztettek, mely a Fáklya iskolaújság utódja lett. Ezenkívül regényt is írtak.

Az iskolába érve **Lázár László** műszaki tanár és a számítógép-kedvelő diákok várnak rájuk: **Kisutcai Szilárd, Károlyi Áron, Karácsonyi Orsolya, Horvát Nikolett** és **Zórád Bernadetta**. Mindannyian nyolcadikosok, szeretnek a számítógépen dolgozni, azért is jelentkeztek-e szabadon választott tantárgy tanulására. Szilárd már második kora óta ügyeskedik a számítógéppel. Ma ő a magyartanárnő jobb keze.

– Az úgy volt – emlékezik vissza –, hogy a szüleim megbíztak egy hozzáértőt, válasszon nekem egy jó számítógépet. Ő vezetett be a számítógép tudományába. Mikor már nagyobb lettem, megtanultam gépelní. Érdekes volt a betűk színezése, nagyítása. Sokszor játszottam is videojátékokkal. Tetszettek a logikai játékok is. Látogatom a közösségi oldalakat. Ötödikes korom óta tanulom ezt a szabadon választott tantárgyat. A tanár úr részletesen, érthetően elmagyarázza az elméletet, majd a számítógépen az elméletet végigcsinálhatjuk a gyakorlatban is. Igen, én vagyok a magyartanárnő műszaki felelőse. Ha valamit meg kell csinálni a számítógép körül, szívesen segíték.

Áron is már 5-6 éve dolgozik a számítógéppel. Jelenleg a gépe lefagyott, nem működik, újra kell installálni.

– Sok mindent megtanultam ezeken a foglalkozásokon: tudom kezelni az Excel táblázatkezelő programot, prezentáció készíteni, a szöveghez képet letölteni – mondta. – Nemrég angolból írtam beszámolót, s képet töltöttem le hozzá, Szilárddal tavaly az iskolát mutattuk be egy prezentációban.

Orsolya is már kicsi kora óta ismerkedik a számítógéppel. Sok mindent tud, de ezen a

foglalkozáson még többet szeretne megtanulni. Elmondása szerint számítógépfüggő lett.

– Amikor megvettük karácsonyra a számítógépet, apukám a Bocskoros Körbe járt tanfolyamra, hogy megtanulja kezelni. Én tőle tanultam meg az alapokat. Én is ötödikes korom óta járok erre a foglalkozásra, s itt tanultam meg a szövegszerkesztést, de azt is, hogyan kell szövegeket áthelyezni másik szövegbe, hogyan kell a fényképezőgépből átmásolni a képeket. Mostanában beszámolókat is szoktam készíteni: tudósokról, történelemórára, földrajzból legutóbb Nigériáról írtam. Sok mindent meg lehet tanulni a számítógépen. Skype-olni is szoktam a barátaimmal. De gyakran a számítógépem segítségével ellenőrzöm a házi feladatok helyességét is. A Facebookon nemcsak szórakozunk, hanem lefényképezzük a házi feladatot, a csoportba tesszük, s így az osztálytársaim láthatják. Volt egy kellemetlen dolog a számítógéppel kapcsolatban: amikor dolgoztam versenyre mentem, elveszett a begépelte szöveg. A gurulós székekkel ugyanis véletlenül megnyomtam a gépházon az újraindító gombot. Sajnos a kis füzetben lévő hatoldalas szöveget újra kellett gépelnem.

Nikolett nemcsak számítógépen, hanem laptopon is dolgozik.

– Szeretem a számítógépet – jelenti ki Nikolett –, s ma már a játszás helyett gépelek, filmeket nézek, el tudom készíteni az órarendkeretet. Elkészítettük az iskola honlapját, meg van Facebook-oldalunk is. A Fügyelő iskolala-

punkat is a számítógép segítségével készítjük. Ajánlom a Jó Pajtás olvasóinak, válasszák ezt a tantárgyat, mert mire középiskolába indulnak, jó alapjuk lesz informatikából. Jövőre a gimnáziumban én is hasznosítani tudom az itt elsajátított tudást.

Bernadetta ápolónő lesz, s az itt tanultakat ő is kamatoztathatja a középiskolában.

– Anyukám ajánlotta, hogy erre az órára jelentkezsem – meséli Betti –, s nem bántam meg. Sok mindent megtanulunk itt. Tudok már egy szöveget beilleszteni a másikba, valamit föltenni az USB-re. Beszámolót is készítettem már, s képet illesztettem hozzá. Mivel egészségügyi középiskolába fogok beiratkozni, ott is jó alapul szolgál az, amit itt megtanulok.

– Csak könyvből nem lehet megtanulni a számítógép kezelését – mondja a tanár úr. – Az órán minden gyerek előtt van számítógép, s mindjárt ki is próbálhatja azt, amiről szó van. A tanterv szerint tanulunk prezentációkat készíteni, videokamerával fölvételezni, kisfilmet készíteni zenei aláfestéssel. Ez több óra anyaga. Az interneten kell találni megfelelő zenét. Általában egy-egy eseményről készítünk kisfilmet, iskolanapi műsorról, sporteseményről, évzáró ünnepségről, tanévkezdésről. A videó szerkesztő program használatát is elsajátítjuk. Ezek a filmek csoportosan készülnek. Általában a Facebookra töltjük fel őket, az iskola oldalára. Hogy mit üzenek a Jó Pajtás olvasóinak? Értsenek hozzá, de ne vigyék túlzásba, ne legyenek a rabjai!

Koncz Erzsébet

Lánc, lánc, eszterlánc

Maradékon jártunk az egyetlen szerémségi magyar nyelvű tagozat diákjainál

A címoldalunkon is látható öt diák nem más, mint Bojan, Anita, György, Anasztázia és Sztefán, akiket tanítónőjük, **Losonc Szintia** ölel át, és nem túlzás azt mondani: fog össze. Az öt kisdíák a maradéki Branko Radičević Általános Iskola tanulója, ők azok, akik vállalták, hogy idén szeptembertől magyar tagozatra iratkoznak, és az írás-olvasás elsajátítása mellett megtanulják anyanyelvüket. Mert az az igazság, hogy Szerémségben, így az ott elhelyezkedő Maradékon is kevesen beszélnek magyarul, a fiatalokat, gyerekeket pedig legtöbb családban nem tanítják meg a nyelvre, még akkor sem, ha az idősek beszélnek magyarul. Hogy miért? Talán azért, mert könnyebb azon a nyelven beszélni, amit a szomszédok is értenek. Talán azért is, mert körülöttük mindenki, még az iskolában és a templomban is szerb nyelven beszél, így, ha szeretnék megértetni magukat, akkor a többség nyelvét kell használniuk.

Bojan, Anita, György, Anasztázia és Sztefán – hosszú idők után Maradékon ők az első magyar tagozatos alsósok

Épp ezért nem csodálkoztunk, amikor a helyszínen járva a „tanitóneni” megszólításon kívül azt láttuk, szerbül beszél az az öt kisdíák, akit magyar tagozatra irattak be. Az Észak-Bácskából, Martonosról érkező tanító nénijük számára valóban nem lesz könnyű feladat ezt az öt lurkót a magyar nyelv mellett megtanítani mindarra, amit egy elsősnek, másodikosnak, vagy harmadikosnak el kell sajátítania. Ez a kicsi osztály ugyanis nem csak elsősöké, van közöttük idősebb tanuló is, így összevonva, tényleg mint egy kis család működnek. Ezt igazolja az is, hogy mind az öt tanuló napközis tagozatos, így az órák után együtt ebédelnek, uzsonnáznak, majd tanulnak közösen a tanító nénivel, hiszen otthon még segíteni sem igen tudnának nekik.

Amikor szeptember végén bekanyarodtunk Maradékra, arra voltunk kíváncsiak, sikerült-e közösségé kovácsolódnia alig egy hónap alatt ennek az úttörő társaságnak, akik tényleg nem kis dologra vállalkoztak a Fruška gora lankáin fekvő, gyümölcsöseiről ismert faluban, amikor szüleikkel elhatározták: megtanulnak magyarul. Szintia tanító néni örömmel vette kézbe a kisebb doboznyi ajándékunkat: füzeteket, Mézeskalácsot, Jó Pajtást, amelyet a polcra helyezett a többi ajándék mellé: az újjvidéki Forum Könyvkiadó, a Magyar Nemzeti Tanács ajándékai mellé. Talán majd olvasnak, rajzolnak, színeznek benne, forgatják, és azáltal is bővítik ismereteiket. A tanító néni még nagyobb örömmel újságolja, hogy már a 20. betűnél tartanak az ábécé elsajátításában, az összeolvasás egészen jól meg. Kórusban hangzanak fel a magyar hangok, külön ügyelnek, hogy az ő rövid legyen, az ő pedig hosszú. S aztán jön a Lánc, lánc, eszterlánc. Énekelve, egymás kezét fogva adják elő – úgy, ahogyan ti is csináljátok –, körbe-körbejárva. Még csak hamis hang sem hallatszik, de rossz kiejtés sem. Ellenkezőleg, kellemes meglepetést okoznak vele. Tornaórára is elkísértük őket, ahol, tekintettel a kis létszámra, másik osztá-

lyal osztoznak a játék, a mozgás öröme. Jó hangulatban telt az óra. Eleven ez a társaság.

Az iskola többi, szerb nyelvű tagozatán is vannak magyar származású tanulók, velük anyanyelvű órák keretében **Majstorović Szkitsák Ágnes** magyartanár nő foglalkozik. Anyanyelvű táborokat is tartanak Maradékon, gyakran itt találkoznak a Szerémségben élő magyar nemzetiségű, ám magyarul alig, vagy sehogy sem beszélő diáktársaitok. Talán hallottatok már róluk, de ha nem, most jegyezzétek meg, ott elindult valami, ami még jobbra fordíthatja a dolgokat.

Nagy Magdolna
Fotó: Ótos András

Az értelmes ember nem szemetel

A környezetvédelem jegyében telt a gyermekhét az óbecsei Samu Mihály iskolában

Szép, napsütéses délelőtt. Igazi indián nyár. Csak néhány sárga falevél jelzi, hogy már ősz van. A Samu Mihály iskolába, az Újfaluba igyekszem. A városba érve a téren lévő színes rajzokon akad meg a szemem. Tegnap itt rajzoltak az óvodások. Fél óra kerékpározás, s már ott is vagyok az iskolában. Nagy a zsvaj az udvaron. Az alsósok éppen most fejezték be a játékot, az udvar másik végében pedig a tévések felvételeznek az újonnan kapott hulladékgyűjtő edények mellett. Ott van az ajándékozó is, a szekszárdi **Kövári Ildikó**, az Aliska Terra Hulladékgazdálkodási Kft. kommunikációs munkatársa. Éppen akkor érek oda, amikor nyilatkozik: „A Samu Mihály iskola keresett meg bennünket – mondja –, mivel az oktatási tevékenységüknek hangsúlyos része a környezettudatos gondolkodás, a környezetvédelem. Szerették volna, ha az iskolában a szelektív hulladékgyűjtés meg lenne oldva. Ezért hulladékgyűjtő edényeket ajándekoztunk az iskolának, amelyekben összegyűjtik a hulladékokat, melyek újrahasznosításra kerülnek. Tájékoztató filmet is hoztunk, amely segít a tanulóknak, hogy megismerjék a hulladékgyűjtés helyes módját. Ezek a gyerekek otthon a szüleiknek is elmondják, szólnak a helyes szelektív hulladékgyűjtésről.”

Ezután **Csanak Krisztina**, a gyermekhét rendezvényeinek főszervezője, az iskola pedagógusa egy osztályba vezet, ahol a tanulók javában munkálkodnak. A falon már díszelgnek a gyerkőcök munkái, a falújságok, melyek felhívják a figyelmet arra, hogy ne szemeteljenek. Az asztalok tele újrahasznosítható tárgyakkal, és kész vázákkal, virágcserepekkel. Folyik a munka, ragasztanak, díszítenek. Lefényképezem őket a már kész virágcserepek mellett. **Dzsonity Szabaszián, Bálint Réka, Farkas Diana, Paška Daniel és Pavić Džonatan** pózolnak. Mindannyian hetedikesek. Most ők képviselik osztályukat, ők dolgoznak.

Szabaszián szerint a környezetvédelemmel kapcsolatban már hallgattak előadást, s az után készítették el a falújságot.

– Ma hoztunk kötelet, befőttesüveget, sörsdobozt, ragasztót – halljuk Szabasziántól.

Itt még csak az udvaron álltak a szemetes kukák

– Megbeszéltük mi, hatan, ugyanis mi képviseljük az osztályunkat, hogy ki, mit hoz. Egy malac alakú virágcserep készül, befőttesüveg a teste, a farkát sörsdobozból vágjuk ki, a füle ragtapaszból készül. Holnap hozunk kertészföldet, s beleültetjük a hagymát.

Réka nagyon élvezi, hogy ez a hét az újrahasznosításról, környezetvédelemről szól. Szeret barkácsolni.

– Mi is befőttesüvegből készítettünk cserepet, piros szalaggal díszítettük, a madzagot is befestettük. Majd megtöltjük földdel, s valószínűleg tulipánhagymát ültetünk bele, s elvisszük az osztályunkba, a fizika szaktanterembe, s egész télen locsoljuk, gondozzuk, így biztos ki is nyílik majd nőnapra. Az osztályfőnök, Varga Éva biztosan megőrül neki.

Diana is örül, hogy az iskola kapott gyűjtőedényeket, s ezentúl a papírt és a műanyag flakonokat külön gyűjtik, majd újrahasznosíthatják. Gondolom, nem lesz szemét az iskola környékén, a folyosókon.

– Én csak ragasztót hoztam – mondja Diana –, a befőttesüvegből készül a virágcserep, s színes virágokkal díszítjük. Ez a hét jól telik, örülünk a sok pontnak, eddig maximum pontszámot kaptunk. Minden nap kapunk a tanároktól pontokat a munkákra, és hétvégén összeadják a pontszámokat.

Daniel és Džonatan a szerb tagozatra járnak, de nagyon szépen beszélnek a magyar nyelvet, úgyhogy magyarul beszélgetünk. No, nem az iskolában tanultak meg magyarul, hanem a nagyszüleiktől.

– Sörsdobozból készülnek a virágcserepek – jelenti ki Daniel –, s nagyon szeretek munkálkodni. Mi is hozunk bele földet, hagymát ültetünk bele. Holnap játékos kérdés-felelet lesz a környezetvédelemmel kapcsolatban. Izgalmasnak ígérkezik.

– Mi kólás flakomból készítettünk virágcserepet – teszi hozzá Džonatan –, s ez jó, mert ki lehet szűrni az alját, s elfolyik a fölösleges víz, ha már benne lesz a föld, meg a hagyma, s locsoljuk. Hogy milyen hagyma kerül bele, azt még nem tudom. Lesznek kézműves foglalkozások is a héten.

Csanak Krisztina pedagógus is örül az ajándéknak, a gyűjtőedényeknek, és egyben reméli, hogy a tanulók ezután nem szemetelnek.

– Az egész hét a szelektív hulladékgyűjtés jegyében telik – mondja –, s szeretnénk a diákokat megtanítani, hogy ne dobálják szét a papírt, ne szemeteljenek. Annyi mindent lehet hulladékból készíteni, s az újrahasznosítás fontosságáról is meggyőződnek. A hét utolsó napján nagyszabású kvíz szervezünk az egész héten szerzett tudás és ismeret anyagából. A beígért zsíros kenyér sem marad el. Végül az egész héten gyűjtött pontszámok alapján kihirdetjük, melyik osztály volt a legügyesebb, legszorgalmasabb, és nyerte el a fődíjat: a kirándulást.

Ezek a diákok remélhetőleg egykor elmondhatják, hogy nem akarják a környezetet védeni, hanem olyan világban élhetnek, ahol erre nem lesz szükség.

Koncz Erzsébet

A hulladékgyűjtés helyes módjára tanít a kisfilm

Elkészültek a virágcserepek, amelyeknek Csanak Krisztina pedagógus is nagyon örült

Idézetek, versek emlékkönyvbe

Néhány évtizeddel ezelőtt, ha egy kislány elért egy bizonyos életkört, nem mobiltelefont vagy sminkkészletet kapott, hanem egy különleges könyvecskét. Már első látásra észrevehette bárki, hogy ez a könyv nem arra való, hogy az ember csak úgy írogasson vagy rajzolgasson bele. Sokkal fontosabb funkciója volt: emlékeket rejtett. Lásd, milyen üzeneteket írtak, és talán még ma is írnak az ilyen könyvekbe!

Nem az a legjobb barátod, ki emlékkönyvedbe ír,
hanem az, ki veled együtt érez, veled együtt sír.

*

Két szócskát írok neked: mindig és soha;
Légy boldog mindig, de szomorú soha.

*

Ha leírod a neved a porba, az első futószél elhordja,
de ha a neved kősziklába vágod, azt évek múltán is megtalálsz.

*

Mit kívánnék egyebet, csendes lépésedet kísérje szeretet,
életed legyen örök nyár, kevés felhő, sok-sok nap sugar!

*

Ha szívedben sok a bánat, ne meséld el fűnek-fának,
Nem baj, hogyha fáj, ha vérzik, ne mondd el, hisz úgysem értik!
Ha megtanulsz valakit igazán szeretni, próbáld meg hozzá mindig hű maradni,
Mert szeretni könnyű, csak ösztön az egész, de hűnek maradni sokszor igen nehéz.

*

E könyvbe emlékverset teszek, gondolj rám akkor is, ha nem leszek,
Tudom, mi az élet, egy hervadó rózsza, gondolj arra, ki e pár sort neked írta!

*

Sírva jöttél a világra, s körülötted mindenki örült.
Igyekezz úgy élni, hogy mosolyogva menj el a világból, s körülötted mindenki sírjon!

*

Kis barátnőm naplójába mit is tudnék írni?
Ne tanulj meg kicsi (pl.) Kata soha-soha sírni.
Legyen boldog minden órád, boldog minden perced,
jöjjön el érted is a mesebeli herceg!

*

Gyönyörű az, ha az ember célba lát, és el is éri azt tűzön-vízen át.

*

Most még összekötnek az iskolapadok,
most még együtt játszunk, még nem vagyunk nagyok,
de ha egyszer a mi útjaink is széjjelváltnak, marad-e emléke e kis barátság-
nak?

*

Azt kívánom, légy szerény, mert ez egy szép erény,
Legyél okos, ne pedig önfejű kos!

*

A visszahúzódnak nem mindig jó, de a tudás érzete kiváló.
Az önbizalom sokat jelent, ismerkedésre vezet.
A butáknak sok szerencse kell, de az okos minden reggel aranyat lel.

*

Mindennap megszűnik valami, amiért az ember szomorkodik,
de mindennap születik valami, amiért érdemes élni és küzdeni. (Hérek-leitosz)

*

Egy homokszemben lásd meg a világot,
egy vadvirágban a fénylő eget,
egy órában az örökkévalóságot,
és tartsd tenyeredben a végtelent! (W. Blake)

*

Az élet, a sors mindenkivel játszik, hatása nem múlik el nyomtalan.
Ha az arc meg is változik, a szív, s benne az emlék megmarad!

LELKIZZÜNK!

Serdülőkori depresszió

Lehet-e egy tinédzser depressziós? Habár egyre többet tudunk a depresszióról, nehéz felismerni, ha egy tizenéves szenved tőle. Majdnem minden ötödik tinédzser szenved depresszióban, viszont 70%-uk nem kap megfelelő kezelést.

A depresszió olyan betegség, amely pszichés és fizikai tüneteket okoz, és bárkit érinthet, beleértve a tizenéveseket is. A leggyakoribb depressziós tünet legtöbb esetben a nem nyilvánvaló okokból eredő szomorúságérzet. A tinédzserek tünetei viszont inkább a rendkívüli érzékenységekben, dühben vagy **szorongásban** jelentkeznek. A depressziós fiataloknak gyakran vannak fizikai panaszai, úgy mint gyomorfájás vagy fejfájás. Ezek a tünetek okozhatják a gyerek kimaradását az iskolából, vagy épp a gyenge teljesítményt. Előfordulhatnak változások az alvási szokásokban, melyek gyakran megmagyarázhatatlan sírással párosulnak. A depressziós fiatalok különösen érzékenyek a visszautasításokra és kudarcokra. További tünetek lehetnek még a tehetetlenség érzése, düh, passzív hozzáállás a tevékenységekhez, társaság kerülése, alacsony önértékelés, bűntudat vagy érdemtelen érzete, koncentrációs nehézség, étkezési szokások megváltozása, súlynövekedés vagy súlycsökkenés. Ha egy depresszióban szenvedő tizenévest nem kezelnek, annak súlyos következményei lehetnek. Többek között gyenge teljesítmény az iskolában, küzdelmek az emberi kapcsolatokkal, megnövekedett hajlam káros szerek használatra, kockázatos, veszélyes szexuális viselkedés, megnövekedett hajlam fizikai betegségekre, valamint megnövekedett hajlam öngyilkosság elkövetésére. Ha a depressziót nem kezelik, a tinédzserek gyakran gondolhatják úgy, hogy az öngyilkosság az egyetlen válasz a problémákra. A reménytelenség érzete gyakran vezethet meggondolatlan és végzetes cselekedetekhez.

A serdülőkori depressziót a kezelhető betegségek közé soroljuk. Leginkább beszédterápiát vagy tanácsadást alkalmaznak. Enyhe depresszió esetében a pszichoterápia az elsőként választandó megoldás, terápiás beavatkozás. A pszichoterápiák közül depresszió esetében az egyik leghatékonyabb a *kognitív viselkedésterápia*. Ez a terápiás módszer azon az elven alapszik, hogy ahogyan gondolkodunk, az hatással van arra, ahogyan érezzük magunkat, és ahogyan viselkedünk. Azáltal, hogy megváltoztatjuk a gondolkodási folyamatunkat, az elmélet szerint a viselkedésünk is megváltozik. Egy amerikai tanulmány szerint a pozitív gondolkodásmódra történő átállás nagyban segíthet megelőzni a depressziót az arra hajlamos tiniknél. A kutatók rájöttek, hogy a tizenévesek képesek megtanulni, hogyan zárják ki a negatív gondolatokat, megelőzve ezzel a depresszió kialakulását. A fent említett viselkedésterápia mellett a gyermekek esetében elengedhetetlen, hogy a szülőket bevonják a terápiába, így adott esetben szükséges és hasznos lehet a családterápia is. A gyermekkori depresszió felismerése és hatékony kezelése létfontosságú, mert a gyermek mindennapi életét, életminőségét befolyásolja a betegség. Befolyásolja a jövőjét, hiszen jelentősen ronthatja a tanulmányi előmenetelét, és lemaradást okozhat az iskolában. Hatással van a személyiségfejlődésre, a társas kapcsolatok alakulására, az énképre és így a gyermek egész életére.

Kis Laura

TÖRTÉNELMI SZÍNHELYEK

Avignon, a pápák „babiloni fogságának” színhelye

Franciaország hosszú és gazdag történelmében Párizs és Versailles mellett jelentős helyet foglal el a déli részében fekvő Avignon. Ez a városka nem csak építészetéről híres. A XIV. században példátlan esetnek volt a helyszíne. IV. (Szép) Fülöp francia király ugyanis úgy döntött, a pápa székhelyét Rómából áthelyezi Avignonba. Így vált egy rövid évszázadra Franciaország a kereszténység központjává, Avignon pedig a pápák székhelyévé.

Avignonnak, e dél-franciaországi kisvárosnak ma kevesebb, mint százezer lakosa van. A Rhône folyó bal partján fekszik. A városkáról mindenképpen az avignoni rabság az első, ami eszünkbe jut. A XIV. század elején történt székhely-áthelyezés szinte sokkolta az egész nyilvánosságot. A pápai hatalom a csúcán volt, és hatáskörét addig még nem látott magaslatokra igyekezett emelni. A székhely áthelyezését egy egész sor esemény előzte meg. Összetűzésre került sor a francia király, a Capeting-házi IV. Fülöp és VIII. Bonifác pápa között. A pápa egy olyan bullát adott ki, amely szerint minden földi teremtmény a pápa akaratának van alávetve. Fülöp erre válaszként közzétette a pápa bűneinek listáját. VIII. Bonifác pápa hamarosan elhunyt, utóda XI. Benedek, majd nemsokára V. Kelemen lett, IV. Fülöp támogatásával. Ő volt az első pápa, akinek a székhelye Franciaországban volt. Önkéntesen hagyta el Rómát, ahol akkor politikai harcok folytak. 1309-ben a pápai kúriát áthelyezték Avignonba, amely a Német-Római császár birtokai közé tartozott. Ezzel megkezdődött a pápák „babiloni fogsága”.

Az új székhelyben XII. Benedek és VI. Kelemen pápa építették a Régi- és az Új-Palo-

tát, amelyek erős falakkal voltak körülvéve. Avignon élén ekkor az Anjou-dinasztiából származó Róbert, a nápolyi király állt, akinek az unokáját, Johannát, eljegyezték a magyar trónörökösrel, a szintén Anjou-házi Károly Róbert fiával, Endrével.

XXII. János pápa is Avignonban élt. Ravaszul betegnek vallotta magát, hogy megválassák, azután pedig hirtelen meggyógyult, és hosszú éveken keresztül teljesítette a pápai méltóságot. Megszervezte az egyházi állam pénzügyminisztériumát, a Camera Apostolicát. Ebben az időben az egyház nagy pénzüsségeket forgatott, és a pápa mellett a körülötte lévő rokonság is nagy gazdagságra tett szert.

VIII. Bonifác pápa

IV. Fülöp ügyesen kihasználta a tényt, hogy a pápa országában uralkodik. 1307 és 1312 között V. Kelemen által feloszlatta a gazdag templomos lovagokat a Vox in excelso című bullájával. Ezzel a cselekedetével az egyházra mért nagy csapást, egyben nagy pénzüsségekre tett szert. A francia érdekek hatása a Szentszékre VI. Kelemen pápa idejében (1342–1352) voltak a legkifejezettebbek.

A pápai székhely nem volt sokáig Avignonban, mindössze néhány évtizedig, ez a kereszténység több ezer éves történelmében jelentéktelenül rövid időszak. Hamarosan visszahelyezték Rómába a székhelyet, V. Orbán pápa említette meg először ennek lehetőségét. Fő célja az volt, hogy egyesüljön az egyháza a keleti egyházzal, és Rómából könnyebbnek tűnt ennek a tervnek a kivitelezése. Franciaországban a helyzet súlyosbodott, mivel időközben kitört a százéves háború az angolokkal. A pápa 1367-ben el is hagyta Avignont és a Vatikánban rendezkedett be. Az itáliai nehéz helyzet miatt és a francia bíborosok nyomására később visszatért Franciaországba. XI. Gergely pápa, aki szinte szökevényként hagyta el Avignont, 1377. január 17-én megérkezett Rómába, és a lerombolt Lateránból áthelyezte a pápai székhelyet a Vatikánba. Utódját, VI. Orbán pápát már Rómában választották meg a bíborosok, akik 1303 óta először gyűltek itt össze.

Az avignoni pápaság 1309-től 1377-ig tartott. Összesen nyolc pápa végezte itt pontifikátusát, valamint az említettekén kívül még VI. Ince és V. Miklós ellenpápa is itt volt a székhelyük. Avignon ma az UNESCO világörökségi listáján van, és (elsősorban) keresztény turisták sokaságának úti célja.

Gyarmati Balázs történész

Évfordulók nyomán

1956. október 23. – Forradalom tört ki Magyarországon. A felkelők a szovjet csapatok kivonását, szabad választásokat, többpártrendszert, a sztálinizmussal történő szakítást, a cenzúra eltörlését, a politikai foglyok szabadon bocsátását és a mezőgazdaság megreformálását követelték. A lengyel szolidaritási tüntetésnek indult forradalomban a diákokhoz felfegyverzett munkások is csatlakoztak. Ledöntötték a Sztálin-szobrot, megostromolták a rádió székházát, erre válaszul a magyar államvédelmi rendőrség tüzet nyitott a felkelőkre. **Nagy Imre** miniszterelnök október 24-én a népfelkelőket felszólította a harc beszüntetésére, és közölte, hogy a Szovjetunió kész visszavonni a csapatait. November 1-jén bejelentette az ENSZ-nek Magyarország semlegességét, és kilépését a Varsói Szerződésből, amelynek elismerését kérte a nagyhatalmaktól. Ugyanezen a napon Kádár János főtitkár az MSZMP megalakulását jelentette be, és a szocialista társadalmi rend megóvására szólított fel. A szovjetek azonban november 4-én bevonultak, levették a magyar népfelkelést, amely a kommunista párt hatalma és a Szovjetunió ellen irányult. Nagy Imre segítséget kért az ENSZ-től utolsó rádióbeszédében, majd társaival a jugoszláv nagykövetségen keresett menedéket, ám nem segítettek rajta.

1945. október 24. – Az ENSZ napja, United Nation's Day, az ENSZ alkotmányának hatályba lépésének emlékére. Az ENSZ alapokmányát 1945.06.26-án San Franciscó-

ban írták alá, s még ugyanabban az évben október 24-én lépett hatályba. Az ENSZ létrejöttének és működésének célja – az alapokmány szerint –, hogy fenntartsa a nemzetközi békét és biztonságot, fejlessze a nemzetek közötti kapcsolatokat, megoldja a gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegű nemzetközi feladatokat, valamint hogy az egyes nemzetek által a közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenységek egyeztető fóruma legyen. A képen: ENSZ-békefenntartó valahol Afrikában.

1944. október 25. – Verpeléten megszületett **Kovács Kati**, Kossuth-díjas énekesnő, színésznő. Egerben egy gimnáziumi amatőr zenekarban énekelt. 1965-ben a Ki mit tud? győzteseként tűnt fel. A Ki mit tud? után 1966-ban győzött a táncdalverszión is Nem leszek a játékszered! című dalával, amelynek a szövegét is ő írta. 1972-ben a drezdai nemzetközi táncdalverszión győztese volt, 1974-ben Írországon elnyerte a country-verszión első díját, 1975-ben Angliában az év énekesnőjének választották. Filmjeiből: Eltávozott nap, Fényes szelek, A hamis Izabella, musical: Holnaptól nem szeretlek, nagylemezeiből: Suttogva és kiabálva, Autogram helyett, Életem lemeze, Szívemben zengő dal, Szerelmeslevél indigóval.

1759. október 27. – Megszületett **Kazinczy Ferenc** író, a magyar nyelvújítás vezéralakja. Irodalomszervező, nyelvújító,

író, költő, műfordító, a korabeli magyar irodalom vezéralakja. A sárospataki kollégiumban végezte tanulmányait 1769-től 1779-ig, előbb apja kívánságára teológiát, apja halála után jogot tanult, kapcsolatba került Bessenyein keresztül a magyar felvilágosodással. Magyar Museum és Orpheus címmel irodalmi lapokat indított. 1792-ben ismét Regmecre költözött, innen irányította az általa Széphalomnak elnevezett Bányácskán a kúriája építését. Itt tartóztatták le 1795-ben a magyar jakobinus mozgalomban betöltött szerepe miatt. Előbb halálra ítélték, de kegyelmet kapott, 1801-ben térhetett haza a várfogságból. Feleségével, Török Sophie költőnővel 1804-ben Széphalomra költözött, és innen irányította az irodalmi életet két évtizeden át. Kiterjedt levelezést folytatott szinte valamennyi magyar íróval, részt vett az irodalmi vitákban. 1815-től élete végéig a Zemplén vármegyei levéltár rendezését, gondozását végezte nagy lelkesedéssel és szakértelemmel. Egykori kúriája helyén Ybl Miklós tervei alapján klasszicista stílusú mauzóleumot állított „Kazinczy Ferenc emlékének a hálás utókor”.

1939. október 27. – Budapesten elhunyt **Csonka János** mérnök, az autókban használatos porlasztó feltalálója. Gépészeti tanulmányait külföldön végezte. A Műszaki Egyetem műhelyfőnökeként érte a halál, 72 évesen ment nyugdíjba. Igen leleményesen úgy kötött megállapodást az egyetemmel, hogy nyáron bérmentve használhatta a műhelyt a saját kísérletei céljából. Bár felsőfokú végzettsége nem volt, munkája elismeréseként feljogosították a gépészmérnöki cím viselésére. Kiválóan beszélt a latin és a német mellett franciául is. Ott volt a Magyar Automobil Club alapítójában között. Kifejlesztette a kettős tüzelőanyag-ellátású motort, mely gáz-petroléum keverékével működött és 3 Le-t teljesített. 1889-ben Bánki Donáttal közösen leszerződött a Ganzzal és ezzel kezdetét vette a magyar motorgyártás. 1893. február 11-én a párizsi világkiállításon bemutatták Bánkival ketten az Újítások petroléum motorokon című tanulmányt, mellyel aranyérmert nyertek. Művükkel forradalmasították a motorizációt és annak elterjedését. Ez volt a porlasztó. A képen Csonka János egyhengeres autója.

Több száz új fajt fedeztek fel Ázsiában

Október 5-én ünnepeltük az élőhelyek világnapját. Ez alkalmából a WWF (World Wide Fund for Nature, magyarul: Természetvédelmi Világalap) egy új jelentést adott ki, mely szerint több mint 200 új fajra bukkantak az elmúlt évek során a „sérülékeny” Kelet-Himalája térségében. A tüsszögő majom, a sétáló hal és az ékszerre hasonlító kígyó csak néhány az újonnan felfedezett biológiai kincsek közül.

A Rejtett Himalája: Ázsia Csodaországára névre hallgató WWF-jelentés számos szervezet kutatói munkájának eredménye, amely részletesen bemutat több mint kétszáz új fajt, köztük 133 növényt, 39 puhatestűt, 26 halat, 10 kétlétűt, 1 hullót, 1 madarat és egy emlőst.

Kígyófejű sétáló hal

Lándzsakígyó

A 2009 és 2014 között felfedezett pontosan 211 új faj előkerülése igen jelentős eredmény. Rávilágít arra, hogy a Kelet-Himalájai régió bolygónk egyik leggazdagabb biodiverzitású területe.

A legmeglepőbb újdonságok közé tartozik az élénk kék színű, „sétáló” törpe kígyófejű hal (egy különleges sügérfele), amely képes a szabad levegőn lélegezni, és akár négy napig is túléli a szárazföldön, igaz, a mozgása sokkal ügyetlenebb a kígyóénál. A jelentés beszámol egy „szerencsétlenül járt” majomról, amelynek felfelé nyíló ornyílása miatt minden eső alkalmával sokáig tüsszög; valamint egy igazi élő drágakőről: az ékköves lándzsakígyóról, amelynek szép-

Ismeretlen banánfajta?

sége vetekszik egy gondosan kidolgozott, csodás ékszerével.

A jelentés felhívja a figyelmet ugyanakkor arra is, hogy a Bhután, Északkelet-India, Nepál, Mianmar és Dél-Tibet területén található életteli ökoszisztémákat olyan veszélyek fenyegetik, amelyek könnyen végzetessé válhatnak. A régióban megvalósult fejlesztések következményeként az eredeti élőhelyeknek csupán 25 százaléka maradt érintetlen, és a Kelet-Himaláján élő fajok százait globálisan veszélyeztetettként tartjuk számon.

A tét óriási, hiszen a Himalája legalább 10.000 növényfajnak, 300 emlősnek, 977 madárfajnak, 176 hullónek, 105 kétlétűnek és 269 édesvízi halfajnak nyújt otthont. A Kelet-Himalájában ráadásul, csak 1998 és 2008 között több mint 354 új fajt fedeztek fel.

Greenpeace környezetvédelmi szervezet 2015 tavaszán 8 expedíció során három kontinens leggyönyörűbb és még érintetlen táján vett hó- és vízmintákat. Amit kerestek, meg is találták!

2015 májusában és júniusában indított expedíciók célja volt, hogy a hegyek havában, tavaiban kimutathatóak-e a veszélyesnek számító per- és polifluorozott vegyületek (PFC-ek). Mintákat Chilében, Kínában, Olaszországban, Oroszországban, a svéd-norvég- finn hármashatáron, Svájcban, Szlovákiában és Törökországban vettek.

A kutatás szomorú eredményt hozott: mind a 8 helyszínen kimutathatóak voltak ezeknek a vegyületeknek a nyomai. Azaz ezek a veszélyes vegyületek eljutottak a világ legtávolabbi, érintetlen területeire is. A legmagasabb koncentrációt az Alpokban (Svájc), a Magas-Tátrában (Szlovákia) és az Appennineken (Olaszország) találták.

A PFC-eket többféle módon is felhasználják az iparban, és számos termékben megtalálhatóak. Például ezzel az anyaggal biztosítják a ruhák vízhatlanságát és szennyezéssel szembeni ellenállását. Ez az anyag azért ká-

ros, mert nagyon lassan bomlik le, évekig megmarad a környezetben. A Greenpeace az expedíciókhoz teljesen PFC-mentes öltözetet használt.

A tanulmány azt bizonyítja, hogy ezek az illékony vegyületek a légkörön keresztül eljutnak a Föld legeldegottabb pontjaira, a magas hegysekbe is. (Ng.hu)

Nincs vegyi anyagoktól mentes hely a bolygón?

Mintavétel a kínai Haba-hegységben

A különleges, fekete tyúkfaj

A különleges és ritka Ayam Cemani tyúkfajta példányai 2500 dollárba kerülnek, de így is van rájuk kereslet. A tolla, a szervei és a húsa is fekete, így nagyon különleges fajról van szó. A tyúkok színét egy különleges genetikai elváltozás, a fibromelanosz okozza. Az Ayam Cemani tyúkot először 1998-ban importálta Európába az indonéz Jáva-szigetről egy holland tenyésztő, Jan Stevink. Jelenleg Hollandiában, Németországban, Szlovákiában és a Cseh Köztársaságban tartanak ebből a ritka fajból.

Ázsiában mágikus erőt tulajdonítanak a fekete húsának, különleges rítus ilyen állatot fogyasztani, de ott nem ilyen elképesztően drága a baromfi. Jelenleg még nem igazán indult be az Ayam Cemani kereskedelme, de egy amerikai tenyésztő, Paul Bradshaw szerint a Nyugaton is esni fog az ára, ha kicsit elszaporodik. Amíg 2500 dollárba kerül ez a fajta baromfi, addig nem fognak rendszeresen ilyesmit feltalálni sehol. A piac nem nagy, de folyamatosan növekszik a kereslet. Paul Bradshawnál már most nagyobb a kereslet ezekre a tyúkokra, mint a többi különleges szárnyasára.

Kutyának képzeli magát a megmentett mosómedve

Pumpkinnek, az imádnivaló mosómedvének igen népes a rajongótábora az interneten. A mosómedvét egy Bahamákön élő család fogadta be. A Nassauban élő Rosie Kemp tavaly talált rá az udvarában a néhány hónapos mosómedvére, amelynek el volt törve az egyik lába. Mivel nem találták meg az anyját, a család úgy döntött, hogy befogadják. A kis állat hamar meggyógyult, és a folyamatos gondoskodásnak köszönhetően szépen cseperedett.

A Pumpkinnek elnevezett Bahama-szigeteki mosómedve Rosie-vel, a lányával, Laurával és a férjével, Williammel él. A házaspárnak van két örökbe fogadott kutyája, amelyek befogadták maguk közé a mosómedvét. Pumpkin és a két kutya békében élnek együtt, sőt elválaszthatatlan barátok lettek. Laura szerint Pumpkin nagyon barátságos állat, mindig kifogástalanul viselkedik, és nagyon tanulékony. A mosómedve tartása egyébként több országban nem engedélyezett, de nem is ajánlják, mert nem könnyű róluk gondoskodni, és jellemző rájuk, hogy szeretnek hatalmas felfordulást csinálni, továbbá az ivarérettség elérésével gyakran agresszívek lesznek az emberrel szemben. Pumpkin azonban a fajtársaival ellentétben nem szokott rendetlenkedni, nagyon kedves természetű, nyugodt, és mivel hosszabb ideje él kutyákkal, sokszor inkább úgy viselkedik, ahogya a legjobb barátai. „Követ minket és a két kutyát, akárhova menjünk is. Szerintem kutyának képzeli magát, mert úgy viselkedik, ahogya ő. Mondjuk ez nem csoda, hiszen velük nőtt fel” – mesélte a nő.

Sikerült megmenteni a sokat szenvedett orangutánbébit

Állatvédőknek köszönhetően sikerült felépülnie egy borzalmas körülmények között tartott kis orangutánnak. Budit, az aranyos orangutánbébit, 10 hónapig tartották bezárva egy csirkéknek való ketrecben, eközben kizárólag sűrített tejfel táplálták. A kis orangután, akit háziállatként tartottak, rendkívül alultáplált volt, és meg is betegedett. A gazdái végül odaadták a szenvedő Budit az International Animal Rescue állatvédő szervezetnek. Budi életveszélyes állapotban került a szervezet indonéziai orangutánközpontjába. „El sem tudjuk képzelni, mennyi fájdalmat élt át ez a kicsi állat, kész csoda, hogy sikerült életben maradnia” – mondta a szervezet egyik alkalmazottja. Budi nagyon sovány és vérszegény volt, fel is volt vizesedve, mert nem kapott fehérjét, csak folyadékkal táplálták. Emiatt kialakult nála egy olyan anyagcsere-betegség, amely megtámadta a csontjait, és ettől egy idő után megmozdulni sem tudott. Amikor az állatorvosok megmozdították a kis orangutánt, fájdalmasan sírt.

Az IAR munkatársai mindent megtettek azért, hogy Budi felépüljön. Több hónapon át tartó, lassú rehabilitációra volt szükség ahhoz,

hogy Budi végül megtanuljon egyedül járni, enni és mászni. Azóta szerencsére sokkal jobban van, és barátokat is szerzett magának. A legjobb barátja Jemmi, aki jóval fiatalabb nála, de boldogan tanítgatja Budit, aki egy vidám és játékos orangután lett az állatvédők fáradhatatlan munkájának köszönhetően.

Az orangutánok háziállatként történő nevelését a törvény bünteti, mégis gyakran előfordul, hogy ezeket az állatokat a lakásban tartják státusszimbólumként. Az orangutánokat az erdőpusztítás, az orvvadászat és az illegális kereskedelem is veszélyezteti. A becslések szerint évente körülbelül ezer állatot rabolnak el a természetes élőhelyéről.

RÜGYFAKADÁS

Bemutatom a padtársam

Be szeretném mutatni a padtársam, aki egyben a legjobb barátnóm is. A neve Tuza Orsolya. Egy idősek vagyunk. A haja sötétbarna, a szemét igazán nehéz leírni, mivel szinte minden szín megtalálható benne, én mégis zöldesbarnának írnám le.

Nagyon kedves és segítőkész, bár néha durcás, de csak addig, ameddig oda nem jön hozzám. Már nagyon régóta ismerem. Megismerkedésünk története ott kezdődik, amikor elmentünk a nenámék esküvőjére, még egészen kicsi korunkban. Szóval már régóta boldogítom, szegény fejét. Egy kis időre el kellett válnunk egymástól, hisz Orsit beírták egy másik óvodába. Amikor bezárták a másik óvodát, a gyerekek (köztük Orsi is) átjöttek a mi óvodánkba. Akkorra már nekem is, és neki is voltak barátai, így nem sokat beszélünk.

Barátságunk egészen a zlatibori kirándulásig „csak” barátság volt. Aztán már alig vártuk, hogy találkozzunk. A nyarat is együtt töltöttük. Ameddig nekik nem volt medencéjük, hozzánk járt fürödni. Miután megvették a medencéjüket, én jártam hozzájuk. Sok közös dologban egyezünk, például imádjuk a lovakat és a kutyákat, ha látunk egy kisbabát, azt mondjuk: „Jajj, de édes!” De, ami igazán összeköt bennünket, az a néptánc. Imádjuk, amikor megyünk valahova fellépni. Ebben a hónapban bekerültünk a nagycsoportba, már nagyon vártuk.

Sokszor nem ugyanaz a véleményünk, ami miatt néha összeveszünk, de végül úgymint kibékülünk. Felmerült már bennem a kérdés: „Vajon mit ér az élet barátok nélkül?” Nem tudom, és nem is szeretném megtudni, szerintem ilyen barátnőt, mint ő, nem találhatok, és remélem, még sokáig fogjuk együtt koptatni az iskolapadot.

Klonka Zsanett, 6. osztály, J. J. Zmaj iskola, Törökkanizsa

Az én padtársam

*Padtársnak nagyon jó,
mindig megy hozzá az igazgató,
szeme két csillogó ajtó,
ha fociról van szó,
de attól még jó tanuló,
ha nem szigorú a tanító.*

**Balzam Dávid, 6. osztály,
Sever Đurkić iskola, Óbecse**

Kutatás a tők után

*Tök, tök, tök, sárga hajú tök,
Hová bújtál, te, nagy, óriási tök?
Kutattalak, nem leltelek,
Kertek alján, bokrok mélyén.
Vajon hova lehattél?*

*Tök, tök, tök, sárga hajú tök,
Szerettem volna neked megmondani,
Hogy mennyire örülök.
Őtöst kaptam, szépen írok,
Jól számolok, boldog vagyok.
De téged nem találtalak,
S most egy kicsit szomorkodok.*

*Tök, tök, tök, sárga hajú tök,
Vajon látlak még, hogy elmondhassam
Leírhatatlan örömöm?*

**Domonkos Fanni, 4. osztály,
Móra Károly iskola, Szaján**

A padtársam

*Az egyik barátnóm a padtársnóm,
a neve Dorka,
mindig van mondandója.
Igen okos, és nagyon szorgos,
szívesen segít, és ha tudom, én is viszonzom.
Ő a legjobb barátom, akiben megbízhatok.*

**Vajda Daniella, 6. osztály,
J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa**

A sündisznó

Egy szép őszi délután a parkban sétáltunk.

Színes, száraz leveleket gyűjtöttünk, és gesztenyét, makkot szedtünk. Kezdtett alkonyodni, hűvössé vált a levegő, mikor az egyik bokor alól levélcsörgést hallottunk. Bekukucskáltam, és egy apró süni lapult a moha alatt. Óvatosan felemeltem, ő pedig összegömbölyödött ijedtében. Kis idő után kidugta a fényes orrocskáját. Észrevettem, hogy megvan sérülve. „Biztos a kóbor kutyák támadták meg” – gondoltam magamban. Hazavittük, almával etettük, és pár nap múlva felépült. Visszavittük a parkba, oda, ahol rátaláltunk.

Jó érzés volt megmenteni egy apró állatot.

Szép Bence, 5. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

Tündérszép Ilona és Árgyélus lakodalmában jártam

Nagy öröm ért, mert Tündérszép Ilona és Árgyélus meghívtak a lakodalmukba. Szép fogadtatásban volt részem.

Mátyás király volt a násznagy, Piroska és a farkas tüzték a vendégek mellkasára a virágokat. Nekem pipacsot tettek a hajamba. Meglepett, hogy a farkas nem kapott be, hanem nagyon kedves volt. Ezután üdvözöltem Ilonát és Árgyélust.

Finomak voltak az ételek. Békasültet és aranyalmát ettem. Csupa csipke volt a díszítés. Egy kicsit kellemetlenül éreztem magam, de ez egy pillanat alatt elmúlt, amikor Csipkerózsika varázsolta rám egy csodaszép ruhát, mert nem éreztem jól magam a saját ruhámban. Nagyon sokat táncoltam. Áfonya-, galagonya-, banán- és ananászszörpöt fogyasztottam. Ilona és Árgyélus nagyon szeretnének eljönni az én lakodalmamba. Megígértem nekik, hogy majd meghívom őket. Ajándékba egy kastélyt ígértek.

Nagyon boldog voltam, hogy részt vehettem egy ilyen csodás lagziban. Bárcsak soha nem ért volna véget!

Zapletán Nikoletta, 5. osztály, Samu Mihály iskola, Péterréve

Góli Zsuzsanna, 1. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Egy napom jelenetei

Reggel kilenc órakor felkelek, nincs itthon már senki, csak a kiskutyám, amelyik természetesen nem megy dolgozni.

Kimászok a pihe-puha ágyból, a fürdőszoba felé veszem az irányt. A házi feladatomat elkezdem, a kiskutyám hízeleg, hogy dobjam el a maciját. A házi feladat kész. Kicsit lazulok, internetezek, ezután már az iskolára készülődök. Sietnem kell, mert túl sokáig tévéztem, és le fogom késni a buszomat. Előtte még a kutyasomnak adok tiszta vizet, felveszem a cipőmet, és kimegyek a buszmegállóba. Útközben a tájat csodálom, igaz már fejből tudom, de mindig észreveszek valami újat. Az iskolába érve szép szavakkal fogadnak a többiek. Angelika és Petra persze megint a pasikról beszélnek, én meg csatlakozom hozzájuk. A fiúk pedig az internetes játékaikról dumálnak. Várunk a többiekre. Matematikaórán kérdezzetjük a tanárt, hogy gyorsabban elmúljon az idő.

– Tanár úr, milyen az egyetem? – kérdezi bátran Anja.

– Most matematika van! – válaszol szigorúan a tanár.

De mi persze tovább kérdezzetjük, végül beadja a derekát. Később már behúzzunk a tanulásba. Sorbajárjuk a tantermeget, fel a lépcsőn, le a lépcsőn. Hetedik óra, fel vagyunk háborodva, mert csak mi vagyunk az egész iskolában. Hazafelé az autóbuszban persze megint sokan vannak. Végre hazaérek, anya már alszik, apa megmondja, mi a vacsora, és ő is lefekszik. Egyedül vacsorázom, a testvérem csak hazasiét átöltözni, és megint elmegy. Én letusolok, tévézek, és végre aludnék, de a testvérem persze éppen akkor ér haza.

Megvárom, hogy lefeküdjön, és ne zajongjon, majd bebújok a pihe-puha ágyamba, és hozzábújok a kiskutyámhoz.

Kovács Afrodita, 7. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Önéletrajz

Sebők Nikolettának hívnak, de az ismerőseim Nikinek becéznek.

2001. május 9-én születtem Zentán. Amikor megszülettem, nagyon meleg volt. A magasságom 158 centiméter. Barna szemem van, és vörösesbarna hajam. Most a nyolcadikos osztályba járok. Ötödikes koromig Oromon laktam. Hatodikos koromban Magyarokországra költöztünk. Most pedig Csantavéren élek, és a csantavéri iskolába járok. Szeretek olvasni, zenét hallgatni, sétálni, kirándulni, pingpongozni és kerékpározni. A kedvenc tantárgyaim a zene, rajz, szerb, biológia és a történelem. Édesanyámat Beátának hívják, a húgomat Tímeának, az öcsémet pedig Józsefnek. A húgom most másodikos, az öcsém pedig hetedikos. Vagy egy kiscicám, Pindur a neve. A német nyelvet szeretem a legjobban az összes tantárgy közül. Szeretem az állatokat, a növényeket és a csillagokat is. A kedvenc állataim a ló, a delfin és a papagáj. Még nem tudom, melyik középiskolába iratkozok be.

Én ennyit írok magamról, mert nem jutott eszembe más fontos dolog.

Sebők Nikoletta, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Koós Ágnes, 5. osztály, Zdravko Gložanski iskola, Óbecse

Első bizonyítványom

Egy napsütéses, vidám reggelen, pénteken ébredezni kezdtek a diákok, köztük én is, kis elsős fejjel. Nyolc óra körül volt, és készülődtem, hogy pontban kilenckor a többi gyerekkel együtt átvegyem életem első bizonyítványát.

Igaz, a többi alsós, felsős kisgyerekeknek (vagy már nagyobbaknak) nem ez volt az első eset, hogy a kezébe vehette az elmúlt évi munkájának eredményét. A mi számunkra, akik most fejeztük az első osztályt, sokkal nagyobb fordulópont volt ez a bizonyítványosztás. Fél kilenckor így hát én is elindultam az iskolába, gyalog. A szívem hevesen vert útközben, hisz valójában még fel sem fogtam, mit tartalmaz ez a könyvecske, mely nemsokára a gazdája tenyerébe simulhat. Pár perc múlva odaértem az iskolába, a zsbongó gyereksereg közé. Pillanatok alatt megtaláltam az osztálytársaimat, és velük együtt felsiettünk az osztályterembe.

– Jaj, de izgulok! És ti? – kérdezte vacogó foggal Alíz.

– Mi is! – feleltük kórusban.

– De mi csak leíróosztályzatot kapunk, ugye? – kíváncsiskodott Beáta, kicsit megszeppenve.

– Igeen! Csak másodikban kapunk rendes jegyeket, vagyis szeptembertől – bölcselkedve jelentette ki Ági.

– De ez is számít... – tettem hozzá.

– Persze!

Beléptünk az osztályterembe, ahol a tanító néni és a többi diáktársunk ült a padokban. Az osztályfőnökünk mondott egy kisebb beszédet, majd átadta a bizonyítványokat a tulajdonosaiknak. Kinyitottuk a nagy, sötétkék könyvecskét, majd olvasgatni kezdtük a leíró osztályzatokat.

Egy ideig bogozgattuk, azután végül minden kis arcocskára mosolyra fakadt, majd szaladtunk haza, hogy a szüleink is velünk együtt örülhessenek. Szinte percek alatt otthon termettem, és anyának az arcára is mosolyt csaltam a kék könyvecskémmel. Később elmentünk a mamámékhöz, hogy ott is eldicsekedhessem egy évi sikeremet. Mindenki nagyon örült, hogy rám is ragadt valami az elmúlt idő alatt, és egyre azt mondták: „Csak így tovább!”

Szép emlékként őrzöm az első bizonyítványom átvételét, és azóta minden bizonyítványosztás után szeretném, ha nem múlna el az a mosoly, melyet kicsiként idéztem a felnőttek arcára.

Kocsis Zsanett, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Vízparti mesék

Kimentem ma délután horgászni, de mivel a halak nem nagyon akadtak horogra, ezért eszembe jutott az idei nyári szünet.

Nekem a legjobb élményem az idén az volt, amikor az osztálytal és az osztályfőnökünkkel elmentünk Petrőcre az akvaparkba. Én még sosem voltam ezen a helyen. Csaba és Rolland mindjárt megmutatták a Kamikaze elnevezésű csúszdát, ahonnan nagyon meredeken csúsztunk le. Nekem ez a csúszda tetszett a legjobban. Utána a King nevű csúszdán csúsztunk le hárman egyszerre egy gumi segítségével. Mivel már éhesek voltunk, elmentünk reggelizni. Mindenki azt ette, amit otthonról hozott. Én szendvicset vittem. Siettünk enni, mert már Csaba szölt, hogy mindjárt indul a hullámedence. Itt nagyot kellett ugrani, hogy ne kerüljünk a víz alá. A többi csúszdát is kipróbáltam. Elfáradtam, ezért pihentem egyet. A lányok vettek jégkását, jól nézett ki, ezért én is vettem. Nagyon finom és üdítő volt. Hét órakor zárt be a park, ekkor indultunk mi is haza. Hódságon megálltunk még egy fagyfaltra is.

Egy hal megrángatta az úszatómat, ekkor jutott eszembe, hogy hol is vagyok valójában. A halat kifogtam. Remélem, jövőre is el tudunk menni a petrői fürdőbe.

Kanyó Ernő, 8. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

RÜGYFAKADÁS

Ellenőrzőírás közben

*Ellenőrzőírás közben
máshol jár az eszem.
Egyáltalán nem tudom,
hogyan e verset
miért költögetem.*

*Talán unatkozom,
vagy
talán mégsem,
az ellenőrző miatt most
nincs önbecsülésem.*

*Dinamógép, telefon,
evolúciós elmélet,
én a kitalálójuk nevét
bizony nem jegyeztem meg.*

*Ellenőrzőírás közben
máshol jár az eszem,
nem tanultam mára,
csak ennyit vétkeztem.*

**Németh Imre 8. osztály,
Samu Mihály iskola, Péterréve**

A hősiés tűzoltók

Egyszer régebben ismertem egy tűzoltót. Most nevezzük csak K.-nak. Valahányszor eljött, mindig újabb és újabb történeteket mesélt a munkájával kapcsolatban. Legtöbbször csak apróságok miatt hívták ki, például mikor egy macskát kellett lehozni a magas fáról, vagy más házi kedvencek megmentéséről volt szó. Viszont egyszer volt egy komolyabb esete, egyúttal az én kedvenc történetem is, mikor is egy kisbát mentett ki egy égő házból.

Az egész egy átlagos nyári délutánnak indult. Egészen addig, amíg még meg nem érkezett az a bizonyos telefonhívás. Egy sürgős esetről volt szó. Egy fiatal pár házában tűz ütött ki. Éppen vendégeik voltak, mikor észrevették a lángokat a konyha felől, de addigra már nem tudtak mit tenni. A tűz nagyon gyorsan terjedt. A tűzoltók már úton voltak, velük együtt K. is. Amikor odaértek, látták, hogy nem mindenki jutott ki. A bejáratnál elkezdték eloltani a tüzet, hogy bemehessenek, és kihozzák a bennrekedt embereket. Mivel K. nem volt a legtapasztaltabb, ő maradt kint. Az embereket sikeresen kimentették, legalábbis azt hitték. Aztán hirtelen felkiáltott egy anyuka, hogy a kisbabája még bent van. A baba a hálószobában aludt, de az anyja tűztől nem tudott bemenni, hogy kihozza. Már nem volt rá idő, hogy eloltsák a tüzet. Gyorsan kellett cselekedni. És akkor K. egyszer csak berohant az égő házba. Egy gerenda majdnem ráesett, de szerencsére sikerült félreugrania. Odaért a hálószoba ajtajához, és látta, hogy a tűztől szinte lehetetlen oda bejutni. Csak hogy K. egy olyan ember volt, aki még a lehetetlennel is szembenéz, ha egy ember életéről van szó. És akkor átrohant a tűzön, és megtalálta a kisbát. Belebugyolálta egy pár ruhába, és szoroson magához ölelte, hogy megvédje a tűztől. Mire a kijárat közelébe ért, a társai már félig-meddig eloltották a tüzet. A kisbabának semmi baja sem lett, és K. a védőruhájának köszönhetően pár kisebb égéssel megúszta. A tüzet eloltották, és mindenki sikeresen megmenekült.

Azt hiszem, épp az a legjobb a tűzoltókban, mint ami K. tettében is megmutatkozik: az életüket, a saját bőrüket is kockára teszik, hogy megmenthessék egy másik életét. Ezért tiszteltem a tűzoltókat, és ezért ez az én kedvenc tűzoltós történetem.

Hatala Réka, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Kedves Pajtások!

A héten több ízben is vastkos borítékkal kanyarodott be hozzánk a postás. Internetes levelezőnk, e-mailünk sem maradt érintetlen, mind több tanár, tanító folyamodik a kapcsolattartás eme formájához.

Kiváló fogalmazások, versek érkeztek többek között a **szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c** osztályából, az őszi témáját taglalgató szajáni **Móra Károly iskolából**, a különféle témák közül válogató **magyarkanizsai J. J. Zmaj iskolából**. A **csantavéri Hunyadi János iskolából**, a **törökfalui Cseh Károly iskolából**, az **őbecsei Petőfi Sándor iskolából** tudósításokat, fogalmazásokat kaptunk és két másodikos a rajzával is meglepett bennünket. A **szabadkai Ivan Goran Kovačić iskola** felsősei munkái közül is tekintélyes válogatás futott be, élvezettel olvastuk alkotásaikat.

Az eheti küldemények között meglehetősen sok volt a vers, talán az őszi hat ránk olyan erővel, hogy előbújik a költő még azokból is, akik erre nem gondoltak. Koós Ágnes, az **őbecsei Zdravko Gložanski** iskola hatodikosa is egy őszi hangulatú költeményt küldött el címünkre, ezt hamarosan, még az őszi hónapokban megosztjuk veletek.

Köszönjük a fáradozást, és várjuk az újabb munkákat!

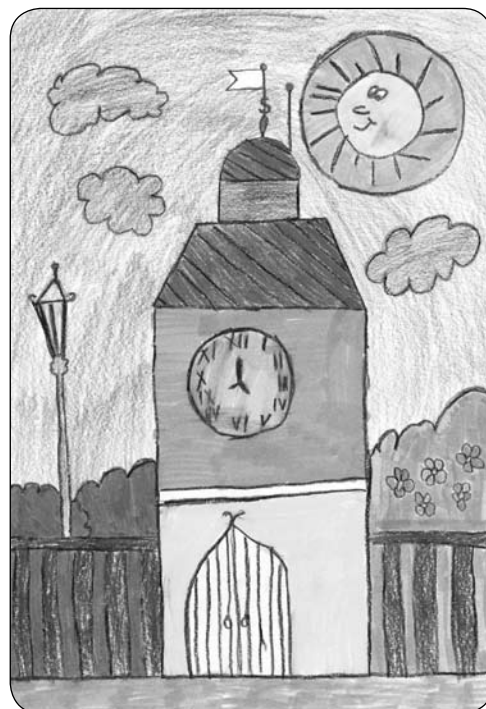
Nagy Magdolna

Szülőföldemen

*Síkvidéken élek én,
A Telecskai dombok küszöbén.
Bácskossuthfalva az otthonom,
Még akkor is, ha olykor elhagyom.*

*Ha elutazok más vidékre,
Lelkem visszavágy falucskám szívébe.
Gyötör a honvágy szüntelen,
Hiszen élni csak itt tudok:
ITTA SZÜLŐFÖLDEMEN!*

Lak Ádám, 5. osztály, Id. Kovács Gyula iskola, Bácskossuthfalva

**Árok Vivien,
4. osztály, J. J.
Zmaj iskola,
Magyarkanizsa**

A kávémasina

Volt egyszer egy özvegyasszony, aki olyan szegény volt, mint a templom egere. Nem volt neki se háza, se földje, se búzája, csak egy árva fia, aki esztendők óta idegenben kóborolt. Bizony nehéz sora volt az özvegynek egymagában. Nem hiába sóhajtott fel magában vagy százszor is:

– Bár jönne haza a fiú, és segítene rajtam!

Egyszer aztán, amint éppen elérvedve ült a rokka mellett a szálát fonva, fonogatta a gondolatait is, váratlanul kinyílt az ajtó, és belépett a fiú. Jaj, mekkorát sikoltott, hogy ugrott tüstént a nyakába!

– Édes fiam – suttogta a fülébe –, de jó, hogy újra itt vagy! Tudom én, jobb dolgom lesz ezentúl!

És sírva fakadt keservesen, mert annyit szenvedett szegény.

– Nocsak, no, szülém – csendesítgette a fiú. – Most már minden jóra fordul, ne féljen. Van ám énnekem egy csudamasinám.

Ezzel előkotort a foszlott kabátja zsebéből egy különös kis batyut. Kibontotta, s nem más bújtt elő belőle, mint egy ócska kávédaráló. Az volt minden kincse. Le is tette tüstént az asztalra.

– Jaj, nekem – hervadt le az özvegy mosolygása –, aztán ez mire jó? Ennél már jobb még az én régi kávémasinám is.

– Várj csak, várj, anyácskám – felelte a fiú –, meglátod tüstént, csinálj csak gyorsan egy csésze kávé, nagyon megéheztem ám az úton!

– No, a kávé még csak megfőzném – mondta az asszony –, de honnan vegyek zsemlet hozzá? Hisz a pékség nincs már nyitva.

– Ne törődj vele – legyintett a fiú –, zsemle-ről majd gondoskodom én.

Az asszony kiment a konyhába, került-for-dult, s rövidesen hozta egy csuporban a kávé-t.

– Mit gondol, szülém – kérdezte a fiú –, ránk látnak-e vajon az ablakon keresztül?

– Ha a függönyt behúzzuk, nemigen – s ezzel az özvegyasszony az ablakhoz lépett, s készségesen befüggönyözte, mert kíváncsi volt, mit akar a fia.

Az pedig az asztalhoz lépett, megforgatta a kávémasinát, s közben így mormogott:

– Kis darálóm, jól darálj, zsemlet adjál, meg se állj!

Alig ejtette ki az utolsó szót, kicsapódott a daráló ajtócskája, és szép, szöke zsemlek pot-

tyantak ki belőle, sorban egymás után. A fiú számba vette őket, s mikor már megelégette, így szólt:

– Kis darálóm, ne darálj, nyugton állj, és szóra várj!

Akkor az ajtócska újra becsukódott. Az özvegyasszony összecapta a kezét megdöbbenésében. Jaj, de szeretne volna tudni, hogy mindez hogyan történt! De hiába, már titok maradt! Sőt a fia tüstént megfogadtatta vele, hogy soha senkinek nem beszél a masináról, másként az elveszti a csodás erejét. Megfogadta persze, szívesen megfogadta, bár nehéz az ilyesmi, hiszen átlátta nyomban, hogy a ritka kincs birtokában egyszerűen könnyebb lesz az életük. Attól kezdve csakugyan nem szűkölködtek többé. Dolgozni ugyan dolgoztak továbbra is. Nem vesztették el a józan eszüket, nem pazaroltak, nem dorbézoltak, így aztán arra is tellett, hogy másoknak segítsenek.

Így éltek, éldegéltek zavartalan boldogságban. S így élhettek volna életük végéig, ha történetesen nincs egy gonosz szomszédjuk. Ennek a szomszédnak feltűnt, hogy a két szegény ember jobban öltözködik, mint régen, húst eszik majdnem mindennap, és a koldusokat sem veri el az ajtaja elől. S mivel irigy és kapzsi teremtés volt, nem tudott belenyugodni a dologba, tudni akarta, honnét van ez a jómód. Addig-addig szaglászott, leskelődött, míg rá nem jött. Az özvegyasszony ugyanis egyszer nem függönyözött be eléggé, amikor a fia a mondókájával munkára szólította a darálót. A gonosz szomszéd ott fűlelt éppen az ablak alatt. Meghallotta a mondókát, bekukuskált a szobába – elég volt neki egy pillantás, s megértett mindent.

Hej, szörnyen megkívánta azon minutumban a csodás masinát. Eltökélte, hogy megszerzi magának, ha török, ha szakad. Megszerzi, de hogyan? Fogta magát, álnok kedveskedéssel meghívta az özvegyet és a fiát magához, étellel, itallal jól tartotta őket, majd még egy kis borkóstolóra lecsalogatta a mit sem sejtő vendégeit a pincéjébe. Akkor aztán nagy hirtelen rájuk zárta a vasalt pincekaput. No, dörzsölte a kezét örömeiben, hogy végre megszabadult tőlük. S már ugrott is azon nyomban, berontott a házukba, fogta a darálót, szaladt vele haza, bezárkózott, s kitette az asztal közepére. S mivel gabonakereskedő volt, s leginkább búzára áhítozott, megforgatta a masinát ilyenképpen:

– Kis darálóm, jól darálj, búzát adjál, meg se állj!

A daráló neki is engedelmeskedett. Az ajtócskája kipattant, és peregni, peregni kezd-

tek belőle a szép, piros búzaszemek. A kapzsi nézte, nézte a kiáradó búzapatakat, és azt sem tudta, hová legyen örömeiben. A szemek pedig dőltek, egyre dőltek, belepték az asztalt, lefolytak a földre, nem sok időbe tellett, már búzában gázolt a gonosz szomszéd. Nem sejtett akkor ő még semmi rosszat! Csak amikor a búzatenger a szobában már térden felül ért, akkor kezdett aggódni. S most sem jutott más eszébe. Újra és újra elmondta a mondókát, hátha megáll a masina:

– Kis darálóm, jól darálj, búzát adjál, meg se állj!

No, hiszen leshette! A daráló járt, egyre járt, tette a kötelességét, ontotta a búzát, hogy az istenáldás már majdnem belepte a székét, az asztalt. Most már csakugyan megjijedt a gonosz, kapzsi ember. Derékig be volt már temetve, s ő bénult aggyal a versikét hangosan kiáltozta, hátha abbahagyja a masina. Majd könnyörögni kezdett:

– Elég! Elég! Daráló, daráló, állj már meg!

De hát könnyöröghetett, kiáltozhatott, megállíthatatlanul folydogáltak a gabonaszemek. Végül lekapott egy csákányt a kemencéről, hogy szétverje a masinát. De borzalom! A szétvert daráló minden kis darabja új darálóvá változott, és ontotta, ontotta magából a búzát. Elveszett ember volt most már a gonosz szomszéd. A szemek felértek az ablakig, pár pillanat, s már a mestergerendát feszegették. Tán kiáltozott még segítségért, de hiába, senki sem hallotta.

Csak amikor már kapun, padlásablakon hömpölygött, áradt kifelé a búza, akkor vették észre a csodát a szomszédok. Akkor aztán egyszerűen összeszaladt a falu, megnézni, mi történt. Keresték-kutatták a nyitját, még a pincébe is lementek. S ott rábukkantak az özvegyasszonyra meg a fiára. Tüstént kiszabadították őket. A fiúnak elég volt egy pillantás, s azonnal kitalálta a dolgot. Szép csendesen megszólalt:

– Kis darálóm ne darálj, nyugton állj, és szóra várj!

Erre pár szem búza aláhullott még, s aztán elállt a gabonafolyam. A szomszédok eltakarították a búzát, s holtan húzták ki alóla a kapzsi kereskedőt. „Gonosz ember volt” – mondták, s megnyugodva hazatértek. Csak a fiú szomorodott még egy darabig, oda lett csodamivelő darálója. Eltűnt, elveszett a csodatevő ereje, mert a varázsmundókát idegenek is hallották.

No, de azért ő sem búsult sokáig, hiszen a masinával már eddig is annyit szereztek, hogy gondtalanul éldegélhettek belőle, amíg világ a világ.

Tallózó: a spagettiwestern

Egy maréknyi dollárért (1964)

Az Egy maréknyi dollárért című filmet a spagettiwesternnek atyja, Sergio Leone rendezte, és az akkor még majdhogynem ismeretlen Clint Eastwood játszotta a főszerepet. Ez a film egy új műfajt hozott létre, amelyet azóta is spagettiwesternnek hívnak. A filmnek két folytatása készült, a *Pár dollárral többért* és *A Jó, a Rossz, és a Csúf*, így ezt a trilógiát, Dollár-trilógiának nevezik. Ez a film, Akira Kurosawa kultfilmjének, a *Yojimbo*-nak a remake-je. A United Artists Stúdió reklámkampányában úgy nevezte az Eastwood alakította karaktert, hogy a Névtelen Férfi.

Ez volt az első külföldön készített western-film, amelyet Amerikában is bemutattak. A stáb éppen ezért tartott attól, hogy a filmnek nem lesz nagy sikere, ezért megváltoztatták a nevüket a filmben látható stáblistán.

Az *Egy maréknyi dollárért*-t és két folytatását egy Almería nevű kisvárosban forgatták.

A filmben egy magányos, névtelen fegyveres érkezik a kis határvidéki városkába, ahol két banda rivalizál egymással. Az idegent eleinte nem nézik jó szemmel, de a titokzatos fegyveres tudja, hogyan kovácsoljon előnyt magának a kényes helyzetből. Mindkét bandának felajánlja a segítségét, biztos kezét, célt soha nem tévesztő fegyverét, és mindkét bandát sikerül csőbe húznia.

Míg a rivalizáló rosszfiúk egymásnak esnek, a névtelen szerencsevadász a háttérből mozgatja a szálakat, és ha kell, a fegyverét is előveszi. Miért teszi mindezt? Természetesen egy maréknyi dollárért!

<http://westernhorse.mindenkilapja.hu/html/18223579/render/cowboyok-filmvasznon>

Pár dollárral többért (1965)

Mortimer ezredes, a polgárháború tisztje megtudja, hogy egy veszedelmes bűnöző, Indio megszökött a börtönből. A szökevény fejére hatalmas vérdíjat tűztek ki, de a volt katona nem csak ezért ered a nyomába: Indio felelős az ezredes húgának haláláért, Indio ugyanis megölte a lány szerelmét, majd megbecstelentette. A lány elvette tőle a revolverét, ám saját magát sebezte halálra. Ez az emlék Indiót mindvégig elkíséri, nyilván szerelmes volt a lányba, és egy olyan zenélő zsebóra van nála, amelybe a lány képét illesztették bele. Ennek a zenéjére vívja meg Indio a párbajait.

Egy fejjadász is Indio nyomába ered, és eleinte megpróbálja kijátszani Mortimert,

de hamarosan a két üldöző egyesült erővel folytatja a vadászatot. Megtudják, hogy Indio bankrablásra készül, és úgy döntenek, inkább a rablás után csapnak le a szökevényre – így egy pár dollárral több ütheti a markukat.

Indio bizalmába férkőzik a névtelen fejjadász, és eltereli a helyi seriff figyelmét addig, amíg a gazember kirabolja a bankot. A rablás után azonban eljön az igazság pillanata, és előkerülnek a fegyverek, s amikor az óra utoljára kattan, Indio napja is leáldozik.

(Rendezte: Sergio Leone. Forgatókönyv: Fulvio Montella és Sergio Leone. Főszerepben: Clint Eastwood, Lee van Cleef, Gian Maria Volonté. Zene: Ennio Morricone)

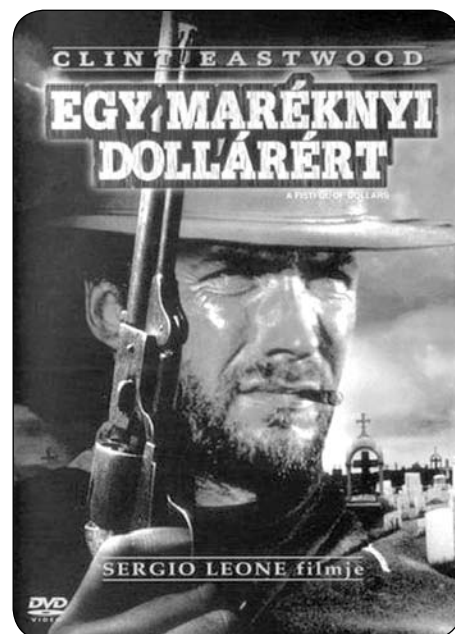
<http://westernhorse.mindenkilapja.hu/html/18223579/render/cowboyok-filmvasznon>

A Jó, a Rossz és a Csúf (1966)

Kétféle ember van a Földön: az egyik, aki már látta Sergio Leone mesterművét, a másik, aki meg fogja nézni.

Tuco (Eli Wallach) szorult helyzetbe kerül, éppen fel akarják akasztani, szerencsére azonban akad egy szöke védőangyala (Clint Eastwood megszemélyesítésében), aki az utolsó percben látványosan megmenti az életét. Nem pusztá jósziúségból teszi ezt, a mocskos anyagiak tartják össze a két férfit: a Tuco fejére kitűzött vérdíjat a fejjadász felveszi, majd nem hagyja, hogy felakasszák, és megosztoznak a pénzen. De kezd kifulladásni az üzlet, ezért öszökése úgy dönt, kilép a társulásból. Egy nem várt fejlemény azonban újra összehozza őket: egy haldokló katona elmondja Tuconak, hogy melyik temetőben találja a hadsereg pénzét, Szókének pedig azt, hogy melyik sírban. Nincs más hátra, mint lóra pattanni, és közösen megkeresni a kincset, amelyet azonban egy kegyetlen gyilkos, Angyalszem (Lee Van Cleef) szintén meg akar szerezni.

Sergio Leone a spagettiwestern királya, ez a film pedig a legendás Dollár-trilógia befejező része. Az első kettő sem rossz, de ez a mestermű. Csúcsra járatta benne a rendező a rá jellemző stílust, a Volt egyszer egy vadnyugatot csak hajszálnival marad el ettől a szinttől. Két és fél óra nem kevés idő, nekem mégis egy pillanatnak tűnt, megbabonázva néztem a filmet, egyetlen percet sem akartam elmulasztani ezekből a képsorokból. A kamerabeállítások is meghökkentően frissnek tűnnek ennyi év távlatából is, a hosszú snittek, a plánok hatásos váltogatása, és főként a premier plánok rendkívüli hatást tudnak tenni a nézőre.

A forgatókönyv nagyon jól sikerült, tökéletesen kiszámított lépésekkel jutunk el a végső párbajig, megismerjük a szereplőket, egyáltalán nem szeretjük meg őket, viszont kíváncsiak leszünk a sorsukra, szurkolunk nekik, és már nyakig benne is vagyunk a történetben, amely egészen az utolsó filmkockáig érdekes tud maradni, az akció, az érzelmek megfelelő adagolása, a jól felépített dramaturgia és a zseniális képi világ és a szöveg miatt. A westernfilmekre a kevés szöveg a jellemző, inkább a szűrős pillantásokon és a látványos akciókon van a hangsúly, Leone azonban nemcsak rendezőnek kiváló, hanem forgatókönyvírónak is, és zseniálisan kihasználta a szövegben rejlő lehetőségeket.

A karakterek nagyon jól meg lettek írva, a hallgatag pisztolyhóst tökéletesen kiegészíti a szószátyár piti bűnöző, ketten együtt verhetetlen párost alkotnak, soha be nem vallanak, de kedvelik egymást, annak ellenére, hogy egyáltalán nem bíznak meg a másikban. Angyalszem sem egysíkú figura, habár gyilkos, de vannak elvei. Nem kevés erőszak van a filmben, ugyanakkor nagyon hangsúlyosan megjelenik benne a háborúellenesség is. Az operatőri munka kiváló, a vágások szintén, Morricone zenéje a tökély maga.

Clint Eastwoodot megannyi más szerep után sem véletlenül azonosítják máig a hallgatag cowboy figurájával, tökéletesen alakította a karaktert, Lee Van Cleef szintén kiváló volt Angyalszem szerepében, de Eli Wallach elvitte dicsőséget előlük, ami nem kis teljesítmény. Tökéletesen hozta a vadnyugati kisember figuráját, akinek a legfőbb célja a túlélés, alapvetően egy pénzéhes csavargó, de azért érzelmei is vannak.

Sergio Leone leszállította nekünk a tökéletes westernfilmet, itt minden a helyén van, izgalmas és fordulatos történet, közel sem kliséhalmaz forgatókönyv, atmoszférateremtés, kiváló színészi alakítások, jó kezdet, még jobb folytatás, simán zseniális befejezés. A hármas pisztolypárbaj a film csúcspontja, az odáig vezetett utat egy élmény végigjárni a szereplőkkel.

A westernműfaj talán legjobb darabja, sokszor nézős klasszikus.

http://smokingbarrels.blog.hu/2014/06/26/a_je_a_rossz_es_a_csuf_il_buono_il_brutto_il_cattivo

<http://www.filmkritikak.eoldal.hu/cikkek/egyeb-musical-western-katasztrifa-stb.../egy-mareknyi-dollarert-per-un-pugno-di-dollar----1964-.html>

<http://filmlacc.hu/cimke/dollar-trilogia>

Volt egyszer egy Vadnyugat

A szélkerék rozsdás nyikorgása. A víztartály aljáról csöpögő víz halk zöreje. A ropogtatott ujjpercek zaja. A pisztolycsőben csapdába ejtett légy idegesítő zümmögése. Ezekkel a hangeffektusokkal és minden idők talán leghosszabb főcím-jelenetével kezdődik a Volt egyszer egy Vadnyugat, Sergio Leone örökbecsű klasszikusa, amelyet szeptember 24-étől újra műsorra tűznek a mozik, digitálisan felújított képpel és hanggal (ráadásul feliratosan, mivel ehhez a jó tíz perccel kibővített változathoz nincs teljes szinkron). A film, amelynek

az első tíz percében az égadta világon nem történik semmi, csak három marcona férfi földig érő kabátban várja a vonatot, a nézők egy része pedig minden bizonnyal nem is bírja cérnával a várakozás egyszerre idegőrlő és unalmas pillanatait, és itt hagyja abba a mozi megtekintését. Pedig ők nagyon rossz döntést hoznak, hiszen a gőzös szép lassan megérkezik, vele Harmonika (Charles Bronson), pogyászában pedig a filmtörténet egyik legnagyobb klasszikusa.

Elrettentően hosszú (még a szimpla, nem kibővített változat is alig marad el a háromórás időtartamtól), hihetetlenül lassú (ami viszont a legkevésbé sem egyenlő az unalmassal!), cserébe viszont tökéletesen megkomponált, minden ízében kerekre csiszolt film ez a bosszúról, az élni akarásról, mindenekelőtt pedig arról, ahogy egy korszak véget ér, hogy valami merőben más épülhessen fel a romokon. A cím tökéletesen ragadja meg a lényegét (legalábbis az eredeti, hiszen a németeknél például sokáig az izléstelenül hatásvadász Játssz le nekem a halál dalát! címmel forgalmazták): a hősökkel és antihősökkel benépesített Vadnyugat elmúlt, kész, vége van, és ezzel vége lett a westernműfaj aranykorának is, hiszen a Volt egyszer... után nagyon sok újat már nem lehetett elmondani a témában. Pláne nem annak a Sergio Leonének, aki korábban, a Dollár-trilógiával már akkor is bekerült volna a műfaj aranykönyvébe, ha sosem meséli el Harmonika és Frank bosszútörténetét.

Mivel a film szöveggönyve kis túlzással elférne egy sörlátétre (mondjuk azok a dialógusok legalább tökéletes módon feszesre húzottak), nagyon nagy szerep hárul a színé-

szekre és az operátorra. A színészekre, akik közül a kőarcú Bronson néha csak a szemével játszik – miközben a szuperközeliket hozó kamera szinte bebújik a bőre alá –, Claudia Cardinale-re, aki annyira gyönyörű, hogy nemcsak a maga módján valamennyi férfi főszereplő, de kicsit a néző is szerelmes belé, és Jason Robards-ra, aki élete egyik legnagyobb alakítását nyújtja (pedig volt neki egy pár) a törvényen kívüli bandita, Cheyenne megformálásával. A legfontosabb azonban az volt, hogy Henry Fonda elvállalta a film gonosza, Frank szerepét. A nagyközönség által imádott, nyiltszívű és még nyiltabb tekintetű amerikai hős, a gyengék védelmezője és a rosszak megbüntetője volt ő, aki ebben a filmben arcán undorító mosollyal lő agyon egy kisfiút. Az amerikai közönséget sokkolta az említett jelenet, úgy érezhették magukat, mintha azt látták volna, hogy John Wayne apácákat erőszakol meg a filmvászonon. Pedig azóta az a vigyor is a filmtörténet klasszikus pillanata lett, mint ahogy az a már említett nyitójelenet, vagy Cheyenne és Harmonika első találkozása az útmenti, poros csehóban, vagy épp Morton (Gabriele Ferzetti) halála, a testileg és lelkileg is beteg emberé, aki mindvégig a Csendes-óceánhoz akar eljutni, hogy végül egy sokkal kisebb víz, egy pocsoya partján pusztuljon el. Vagy mint Ennio Morricone felejthetetlen zenéje, aki a klasszikus opera hagyományaihoz visszanyúlva minden egyes főszereplőhöz saját dallamvilágot rendelt, és ahogy az ő életútjuk egymásba fonódik, úgy galyalyodnak a muzikális témák is egymásba.

A filmnek azonban mindezekkel együtt sem ők a főszereplői, de még csak nem is a Vadnyugat. Hanem a vasút. Ami ebben a közegeben a fejlődés, a változás szimbóluma, ez határoz meg mindent, ez determinálja a szereplők életét, és nagyrészt a bukásukat is. Hiszen a rohamos léptékben a városiasodás, a modernizáció útjára lépő, egykori sztyeppék és sivatagok világa már más törvények szerint működik. Ebben pedig nemcsak Franknek, de Cheyenne-nek és Harmonikának sem lehet helye. Mint ahogy nekünk sem, ha nem láttuk legalább egyszer minden idők legjobb westernjét.

Nagy Andor

(<http://www.shockmagazin.hu/kulturshock/volt-egyszer-egy-vadnyugat>)

Kedves Olvasó Tanulók!

A vadnyugati, azaz a westernfilmek európai változatával, a Sergio Leone (1929–1989) alkotta spagettiwestern jelenségével, Leone nagy hatású filmjeivel foglalkozik mai rovatunk. Internetes tallózás eredményeképp kerültek ide ezek az ismeretterjesztő és ismertető/kritikai szövegek. A digitális olvasás ugyanis manapság már létjogosultságot nyert formája a befogadás, a kulturális ismeretszerzés folyamatának. A film és az irodalom – miként volt szó róla – együtt ható fogalmak.

Az amerikai western kimerülését követően senki sem hitt abban, hogy európai földön ez a műfaj újrateheremthető. Kicsit még Sergio Leone sem, aki megálmodta. Ezért volt, hogy az *Egy maréknyi dollárért* teljes stábját álnéven szerepelt a stáblistán. Nem ez volt az első spagettiwestern, de ez az első autentikus és világhírű, Amerikában is bemutatott európai vadnyugati témájú film. Munkaváltozatának *Névtelen Férfi* volt

a címe, csak a bemutatása előtt lett *Egy maréknyi dollárért*, ezért főszereplője, Clint Eastwood – állítólag – hetekig nem ismerte fel, hogy az a film, amely „bankot robbantva” tarol a mozikban, az ő filmje.

A következő években elkészült a film két folytatása, a *Pár dollárral többért* és *A Jó, a Rossz és a Csúf* (együtt: *Dollár-trilógia*). Ez utóbbit tartják sokan minden idők legjobb westernfilmjének, a *Volt egyszer egy Vadnyugat* (1968) pedig a műfaj klasszikus remekének, Sergio Leone hattyúdalának. A filmtrilógia és a *Volt egyszer egy Vadnyugat* zenéjét is Ennio Morricone szerezte. Ugyancsak világhírű zene.

Nemcsak Leone filmjei váltak a spagettiwestern klasszikus darabjaivá. Szinte ugyanekkora legendává vált a Franco Nero alakította *Django* alakja, Sergio Corbucci (1927–1990) azonos című filmjében, 1966-ban.

Nézzetek jó filmeket!

Bence Erika

Új animációs filmek a láthatáron

Az alábbiakban annak jártunk utána, hogy milyen animációs filmek várnak ránk a jövőben. Folytatásokra is sor kerül, de jön egy új hercegő is.

Folytatódik a Toy Story

A Pixar nem hagyja Toy Story nélkül az animációs film kedvelőit. John Lasseter, a film rendezője egy rendezvényen árulta el, hogy a negyedik résszel visszatérnek a játékok. Ez egy szerelmi történet lesz, amelyben több szerep jut Woody kedvesének, a Bo Peep névre keresztelt Pásztorlány babának is, aki a filmsorozat első részének megjelenése (1995) óta flörtöl a seriffjelmez rongybabával. A rendező arról is szólt, hogy nagyon szereti Bo Peepet, de sosem került előtérbe az ő története, a Toy Story 3-ban sem kapott szerepet, szóval itt az ideje pótolni a hiányosságokat. Elárulta tovább-

Mufasza, Timon, Pumbaa, Rafiki, Zazu és Kiara is feltűnnek úgy a filmben, mint a sorozatban is, de a történet lényege Kion és társai köré épül. A szereplőknek hírességek kölcsönzik a

Beshte-é, míg Diamond White a gepárd Fulié. Mellettük James Earl Jonest ismét Mufaszaként hallhatjuk, Ernie Sabellat Pumbaaként. A rendező Howy Parkins lesz, a zenét Christopher Willis és Beau Black szerzi.

Érkezik az új hercegő

A Walt Disney álomgyára egy percre sem pihen, a stúdió munkatársai csak úgy ontják magukból az ötleteket a rajongók legnagyobb örömeire. A stúdió vezetői arról számoltak be egy rendezvényen, hogy a már jól megszokott kedvencek közé egy új hercegő érkezik, aki a Moana névre hallgat, és Polinézia álomszép tengerpartjain tengeti mindennapjait. Az animációs film készítői arról beszéltek, hogy a karakter megformálásánál Merida szolgált ihletésül, valamint a Jégvarázs-ból ismert Elsa és Anna, így bátorságban Moana sem szenved hiányt. A gyönyörű polinéziai hercegő mellett szerepet kapnak a családtagok és a Disney-mesékre oly jellemző bajtársak is, akik Moana segítségére sietnek, amikor meg kell küzdenie a lávaboszorkánnyal. Az animációs film rendezői Ron Clements és John Musker, akik részt vettek a Disney két klasszikusának, A kis hableánynak, valamint A hercegő és a béka című rajzfilmnek az elkészítésében is.

bá, hogy ez egy nagyon különleges történet lesz, hiszen a felesége élettörténetén alapszik. A főbb karaktereknek Tom Hanks, Bonnie Hunt, Joan Cusack, Tim Allen és Annie Pots kölcsönzik a hangjukat. A Toy Story 4 várhatóan 2017 júniusában kerül a mozikba.

hangjukat, Rob Lowe Szimba szinkronhangja lesz, Gabrielle Union Naláé, Max Charles Kioné, Khary Payton Rafikié, Kevin Schon Timoné, Sarah Hyland Tiifué, Atticus Shaffer nemes kócsag Onoé, Greg Ellis Mzingóé, Joshua Rush a méhészboszorú Bungáé, Dusan Brown a víziló

Visszatérnek az oroszlánok

A Disney vezetői bejelentették, hogy televíziós folytatást készítenek az egyik legnagyobb klasszikusukhoz, Az oroszlánkirályhoz, amely egyébként tavaly ünnepelte a 20. születésnapját. Az új animációs film a The Lion Guard: Return of the Roar címet kapta és a Disney csatornán debütál novemberben, ezt követően pedig 2016 elején egy sorozatot is útjára indítanak. A történet Szimba és Nala második kölykéről, Kionról szól, aki egyfajta oroszlánőrséget vezet az afrikai Büszke Birokon. Úgy tudni, sok ismerős karakter, köztük

Saját stílusra törekednek

Nemrég jelent meg a The 1975 brit együttes legújabb dala, ezt megelőzően az együttes a visszaszámlálás mellett számos rejtélyes üzenetet és képet osztott meg a közösségi oldalakon. Matt Healy, a frontember azt is elárulta, hogy második albumuk 2016-ban jelenik meg, tehát három évvel a The 1975 című debütáló lemezük után. Habár a zenekar 2002-ben állt össze hobbiból, az utóbbi években mégis jelentős sikereket értek el. A Matthew Healy (ének, gitár), Adam Hann (gitár), George Daniel (dob) és Ross MacDonald (basszusgitár) alkotta négyes Manchesterben alakult. Debütáló albumukat jól fogadták a kritikusok, de gondba is ejtette őket. A The 1975 valójában egy indie zenekar, mégis másmilyen irányvonalat képviselnek, sajátos stílussal taposnak maguknak utat a nagyok közé. Dalszövegeikre nem jellemző a bánatos líra, helyette inkább játékoságra, szarkazmusra törek-szenek.

Visszatér Julia Volkova

A t.A.T.u. nevű sikeres orosz lányduó szétválása után Julia Volkova és Lena Katina is szólókarrierje egyengetésével kezdett foglalkoskodni. Lena 2011-ben adta ki első önálló dalát Never Forget címmel, Julia pedig ugyanebben az évben mutatta be az All Because of You-t, és annak orosz nyelvű változatát. A következő év sem volt eseménytelen Julia számára, hiszen megjelent a Didn't Wanna Do It, ezt pedig egy dal követte, amelyet közösen adott elő Dima Bilannal annak reményében, hogy felléphetnek a 2012-es Eurovíziós Dalfesztiválon. Hangszálproblémái és a t.A.T.u. rövid életű újraegyesülése után Julia ez idáig nem adott ki új dalt, és az sem volt biztos, hogy egyáltalán visszatér a zeneiparba. A nyár folyamán azonban közelgő visszatéréséről adott hírt, és ez beigazolódni látszik, hiszen egy orosz műsorban nemrég bemutatta új dalát, a Derzhi Ryadomot.

Vígjáték készül az életéről

Nicki Minaj életéről családi vígjátéksorozat készül, amelyből a rapper producerként és szereplőként is kiveszi részét. Az előadó egy interjúban arról mesélt, hogy rendkívül izgatott és ez az egyik legkülönlegesebb kaland, amelybe valaha is belevágott. Úgy tudni, hogy a sorozat félórás epizódokból áll majd össze, általuk pedig megismerkedhetünk Nicki történetével, amely az 1990-es években kezdődik. A történet szerint a későbbi rapper Trinidadból az Egyesült Államokba költözik, és lassú, alapos munkával közelebbi útját a világhírnévig. Nicki egyébként tavaly már megvillantotta színészi képességét, ugyanis Cameron Diaz, Kate Upton és Leslie Mann oldalán szerepet kapott A csajok bosszúja című romantikus vígjátékban.

Szólószerzeményen dolgozik

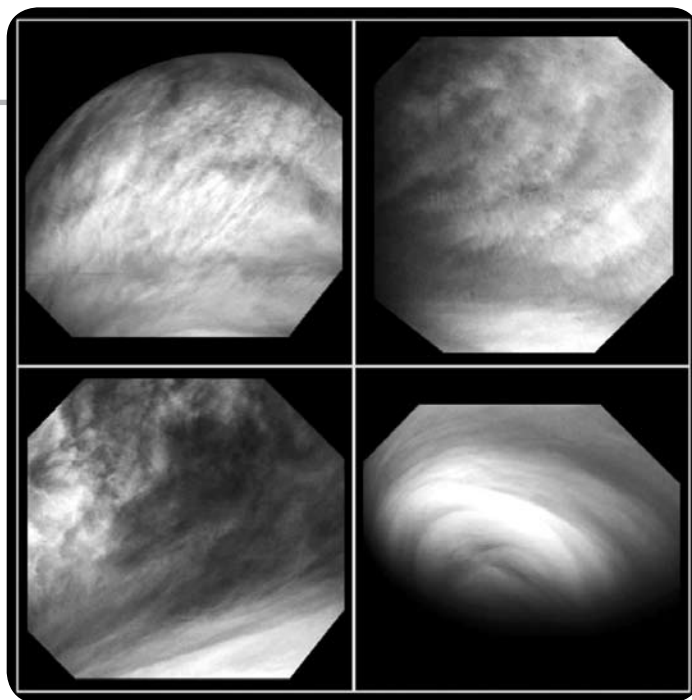
Bill Kaulitz, a Tokio Hotel frontembere nemrég beharangozta, hogy első önálló szerzeményén dolgozik, amely vélhetően messze eltér a Tokio Hotel-féle irányvonalától, ezért is a saját neve alatt jelenteti meg. A német származású zenész már le is forgatta a Love Don't Break Me dal videoklipjét, de ebbe egyelőre csak bepillantást lehetett nyerni. Bill közben nem fordított hátat a Tokio Hotelnek sem. A zenekar a három év szünet után megjelent Kings of Suburbia című albumával koncertezik Oroszországban a Feel It All World Tour keretein belül. A Tokio Hotel 2005-ben vált ismertté és Bill azóta számos változáson ment keresztül. Sokak szerint a szólókarrier is azt jelzi, hogy újdonságokra, változásokra vágyik.

A Vénuszra és a kisbolygókra szavazott a NASA

A Discovery-program a NASA bolygókutató ágának legolcsóbb, néhány évente induló űrszondasorozata. A nagy, sokoldalú zászlóshajókkal szemben ezek kevesebb műszerrel dolgoznak, és egy-egy tudományos kérdésre vannak kihegyezve. A nagyon sikeres program olyan űrszondákat adott már nekünk, mint a Mars Pathfinder, a Deep Impact, a MESSENGER vagy a Dawn (és kakukktójásként a Kepler-űrtávcső). A NASA legutóbbi felhívására is 28 javaslat érkezett be, jobbnál jobb ötletekkel, a marsi sarkvidékektől kezdve üstökösradaron át az Io vulkánjainak és az Enceladus gejzirjeinek feldehárításáig. Ebből a körből választották ki azt az ötöt, amelyek egy évet és fejenként 3 millió dollárt kapnak, hogy részletesen kidolgozzák a projektum terveit. Egy év múlva pedig a NASA kijelöl egy, de az is lehet, hogy kettő űrszondát, amely ténylegesen meg is épülhet, és 2020 táján elstartolhat.

A Venus Express felvételei a Vénusz felhőzetéről

Játék vagy robot? Netán mindkettő?

Egy teljesen szürreális, játékrobotnak kinéző eszközt mutatott be a Sharp, melyről nehéz elhinni, hogy tényleg ellát annyi funkciót, amennyivel illetik. A Ro-BoHoN névre „hallgató” humanoid robot állítólag egyszerre okostelefon, játék, személyi asszisztens, kamera és vetítő. Az eszközt Tomotaka Takahashi fejlesztő tervezte és készítette el, a Sharp elektronikai konzernnel közösen.

A 19,5 cm magas és 390 gramm súlyú RoBoHoN az emberek mindennapos segítőtje lehet. A fő egysége az 1,2 GHz órajelű négymagos MSM 8926 típusú processzor. Az eszköz elsősorban telefon, amellyel LTE-sebességgel lehet böngészni is a világhálón. Ennél mégis jóval

többre képes, hiszen a hátoldalon 2 hüvelykes érintőképernyő, a fején pedig egy kamera és egy vetítő található. Így képessé válik az információk, videók és filmek megjelenítésére mind a kijelzőn, mind bármely más felületen.

Az eszköz rendelkezik WiFi-támogatással, ébresztési, levelezési és üzenetküldési funkció-

val, valamint hang-, beszéd- és arcfelismeréssel. A robotocsk tud beszélni, sétálni, táncolni, és megjegyezni az emberi arcokat. Az utasítások elsősorban beszéddel adhatók neki, és a hívásokat az integrált hangszóró segítségével lehet bonyolítani. Az első robot 2016-ban kerülhet a boltokba, az ára egyelőre

nem ismert. A robohon.com honlap sok mindent elárul még a szimpatikus kis szerkentyűről. (Sg.hu)

Leáldozott az elektronikus könyvolvasók?

Egy brit könyvruház-hálózat alig 3 év után kivonta a forgalomból az Amazon könyvolvasó készülékét. A Waterstones 2012-ben vette fel a kínálatába az Amazon Kindle elektronikus könyvolvasót, és azt remélte, hogy az eszköznek köszönhetően sikerül új ügyfeleket a könyvesboltokba csábítani. Az elmúlt években azonban kiderült, hogy az új termék inkább negatív, mint pozitív hatással volt az értékesítésre. A negatívumok közé tartozik, hogy a könyvolvasók elvették azt a helyet, amelyet a nyomtatott köteteknek tartottak fenn. (Sg.hu)

Apáról fiúra

Úgy látszik, hogy Billie Joe Armstrong, a Green Day frontembere esetében családi biznisszé válik a zenélés. Az énekes méltán lehet büszke a fiaira, hiszen nemcsak követni szeretnék a zenei pályán, hanem ugyanúgy a punk-rock stílusban teszik ezt. A fiatalabb Armstrong-fiú, a 17 éves Jakob az idén nyáron kiadta első kislemezét, amely a kritikusok szerint, és apja büszkeségére, igen jól sikerült. A kislemez a Green Day korai éveit idézi, és Billie Joe idősebbik fia is közreműködött a lemez elkészítésében, ugyanis Joey ült a dobok mögött, a basszusgitáros pedig a barátjuk, Seb Mueller lett. A zenei kiadók is felgyeltek a fiatalokra, így minden bizonnyal már csak idő kérdése, hogy mikor rukkolnak ki nagylemezzel, avagy mikor kerül sor egy Armstrong családi punkzenélésre.

Film készült a Green Day-ről

Időközben az apuka sem tétlenkedik. A Green Day-ről szóló dokumentumfilm, a Heart Like A Hand Grenade ezekben a napokban jelent meg. A John Roecker rendezte 96 perces alkotás elsősorban a zenekar Grammy-díj-nyertes albumának, az American Idiotnak a megírását és rögzítését helyezi a középpontjába. A film ugyan évekkkel ezelőtt már bemutatásra került 400 szerencsés rajongó előtt, de a hivatalos bemutatás egészen idáig váratott magára. A film előzményeire a rendező úgy emlékezik vissza, hogy felvetette Billie Joe-nak az albumkészítés dokumentálásának az ötletét, mire az énekes azt felelte: próbálta, de nem sikerült. A rendező viszont nem hagyta annyiban, és addig unszolta, míg rá nem vette, hogy az album felvételi folyamata rögzítésére kerüljön, így John Roecker kilenc hónapot töltött a stúdióban a zenekar társaságában.

Az ismeretlenségből a világhírnévig

A Green Day kaliforniai punk-rock együttes 1989-ben tűnt fel 1000 Hours című kislemezével. A zenekart Billie Joe Armstrong énekes és gitáros, Mike Dirnt basszusgitáros és Tré Cool dobos alkotják, habár több zenésszel is együttműködnek, mások koncertjeiken is fellépnek. Legsikeresebb albumuk az 1994-ben kiadott Dookie, amelynek köszönhetően nagy hírnévre tettek szert, ezután pedig a 2004-ben megjelent American Idiot ért el hasonlóan nagy népszerűséget.

Az Armstrong family

Billie Joe Armstrong egy munkáscsalád hatodik gyermekeként született 1972. február 17-én, a kaliforniai Rodeóban. Apja dzsesszdobos és kamionsofőr volt, édesanyja pedig pincérnőként dolgozott a Rod's Hickory Pit nevű vendéglőben. A kis Billie ötéves korában bejárt a közeli kórházba énekelni a betegeknek, hogy azok jobban érezzék magukat. Tízéves korában kapta édesapjától az első elektromos gitárját, és elnevezte Blue-nak, hiszen kék színű volt. Billie Joe még mindig használja ezt a gitárt, és több másolata is van róla. Billie még csak tízéves volt, amikor az apja elhunyt, viszont ekkortájt ismerkedett meg Mike Dirnttel is

az iskolájuk menzáján. Először metált hallgatott, de utána magával ragadta a punk. Négy év múlva, 1986-ban, alig tizennégy évesen Mike Dirnttel megalapították a Sweet Children nevű kéttagú együttest. Első fellépésük a Rod's Hickory Pitben volt, ahol Billie Joe édesanyja dolgozott. 1990-ben úgy döntöttek, hogy Green Day-re változtatják nevüket. Csatlakozott hozzájuk John Kiffmeyer dobos, aki hamarosan kilépett, a helyére pedig Tré Cool került. A Green Day ezek után megállíthatatlan lett, mára pedig számos együttest ihlettek meg. Billie Joe Armstrong mégis arra a legbüszkébb, hogy ez a fiáról is elmondható.

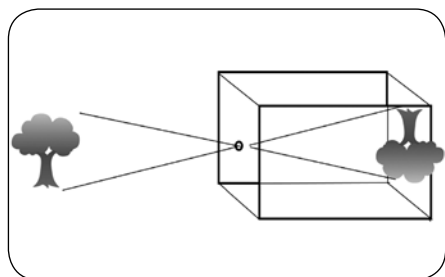
Green Day

A fényképezés útja

Épten-nyomon fényképezünk, nem is gondolva arra, milyen hosszú út vezetett addig, hogy egy gombnyomással megörökítsük a pillanatot. Ki gondolná, hogy a 900 körüli évekig is visszamehetünk, amikor iszlám tudósok feltalálták a camera obscurát (latinul: sötétkamra), amelyet csillagászati megfigyelésekhez használtak. Továbbfejlesztett változatát, a camera lucidát a XIX. század végéig rajzolás elősegítő eszközként használták. Menjünk sorjában!

Thomas Wedgwoodnak 1802-ben tíz éves kísérletezést követően ezüst-nitráttal kezelt papíron sikerül különböző tárgyak árnyképét megjelenítenie. A képek sötétedését azonban nem tudta megállítani, azaz a rögzítést még nem sikerült megoldania.

Camera obscura

1816-ban **Joseph Nicéphore Niepce** camera obscura segítségével üveglapra kent fényérzékeny aszfaltra készített képet, amelyet azután lenolajjal lemosva tett láthatóvá. Egyik első fennmaradt képén 1826-ból néhány háztető látható, amelyet nyolcórás expozícióval sikerült rögzítenie. A camera obscura-eljárás ma újra népszerű, az eszköz egyszerűen, akár egy dobozból is elkészíthető.

Henry Talbot-nak 1835-ben öklömnyi kamerája segítségével már csak 10 percre volt szüksége, hogy megörökítse nappali szobájának ablakát. Wedgwood módszerét alkalmazva arra is rájött, hogy konyhasóoldattal rögzítheti a képek feketedését.

1838-ban **Louis-Jacques-Mandé Daguerre** tökéletesítette Niepce eljárását. Ezüsttel bevont rézlemez jódgőz fölé tartott, miáltal fényérzékeny ezüst-jodid keletkezett. Az expozíciót követően keletkező lappangó képet végül higanygőz segítségével sikerült látható-

vá tennie. Végül ő is rájött, hogy tömény nátrium-kloriddal (konyhasóval) képes megállítani a feketedést. megszületett az első dagerrotípi.

1841-ben **Petzval József** budapesti egyetemi tanár 1:3,4 fényerejű objektívet készített, amely 16-szor volt fényerősebb, mint a korabeli objektívek. Az objektív 20 fókusz távolsága miatt elsősorban portré fényképezésre bizonyult alkalmasnak. Petzval találmányát ugyanebben az évben a bécsi Voigtländer 2000 aranyforintért megvásárolta, majd néhány hónap alatt 800 darabot adott el belőle darabonként 720 aranyforintért.

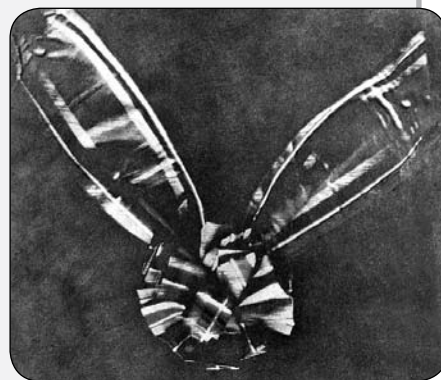
A dagerrotípi mindenki számára elérhető közelségbe hozta a megfizethető portré lehetőségét. Csak Párizsban 1847-ben 2000 kamerát és 500 ezer hozzá való lemezt adtak el. 1849-ben ugyanitt már csaknem 100 ezer dagerrotíp portrét készítettek. A fotográfia elindult világhódító útjára.

1871-ben **Richard Leach Maddox** felfedezte a száraz lemezes eljárást, melyet 1878-ban **Charles Harper Bennett** tökéletesített egy véletlen felfedezés során. Bennett kandalója mellett felejtett fotólemezeinek érzékenysége a hő hatására a hatvanszorosára nőtt. Így elérkezett az egy másodperc alatti expozíciók kora, vagyis megkezdődhetett a riportfelvételek készítése.

George Eastman 1884-ben elkészítette a zselatinos emulzióval bevont papírszalagos filmjét, amelyhez egyúttal elkészítette az első tömeggyártásra alkalmas boxkameráját, a Kodak N°1-et. 1889-ben készül el a Kodak N°2, melynek 87 mm átmérőjű képei már celluloidszalagos filmre készültek, majd 1891-ben Eastman megalkotta a kazettás filmet, amelyet már napfényben is be lehetett tölteni a gépbe.

Oscar Barnack több mint tíz éves fejlesztő munkáját követően 1925-ben a wetzlari Leitz gyár piacra dobta a Leica nevű fényképező-

A világ első színes felvételét az angol fizikus **James Clerk Maxwell** készítette 1861-ben. A színes képek mégis egészen az 1910-es évekig ritkaságszámba mentek, főleg kézzel színezték őket. Az első színes filmet 1907-ben hozta forgalomba a Kodak, mely az autokróm eljárásra épült, de a színeket teljesen valóságosan visszaadó filmre, a színes fotográfia valódi megszületésére 1935-ig várni kellett, mikor (szintén a Kodak cég) piacra dobta előző évben kikísérletezett Kodachrome nevű filmjét.

Az első színes fotográfia (Maxwell, 1861)

gépet a hozzá tervezett 24x36 milliméteres képméretű 36 felvétel elkészítésére alkalmas negatívval.

1932-ben az AGFA forgalomba hozta az első színes diaposzítívus kisfilmet, majd 1934-ben az Agfa Isopán 16 Din-es színes negatívot, amely már minden színre érzékenyítve volt. Ezzel a momentummal végképp lezárult a vegyészeti alapokon nyugvó fotográfia fejlődésének kezdeti szakasza.

A jövő héten még visszatérünk a témára, ám akkor inkább a mozgóképről és a digitális fényképezésről mesélünk.

Az egyik leghíresebb magyar dagerrotíp portrén Petőfi Sándor

A Moulin Rouge egykoron

Csongrádon jártunk

A magyar történelem egyik jelentős dátuma október 6-a. Ezen a napon az aradi vértanúkra emlékezünk.

Meghívást kaptunk Óbecse testvérvárosától, Csongrádtól. A hírt **Kuszli Angéla** magyartanár nő közölte velünk. Néhányan a Petőfi Sándor Általános Iskola diákjai közül is részt vehettek az ünnepségen. Vendéglátónkat, Erzsike nénit már ismertük, hiszen tavasszal részt vehettünk a csongrádi Hagyományörző és Honismereti versenyen, amelyen az iskolát képviselő tanulók **Vukov Enikő**, **Berkes Emma**, **Varnyú Emese**, **Farkas Aurél** és **Fenyvesi Zénó** díjazottak lettek. Iskolánk magyartanárnője előadást tartott Kiss Ernő vértanú életéről.

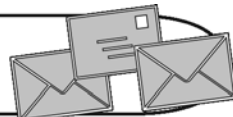
Megkoszorúztuk a vértanúknak állított emléktáblát, majd gyertyát gyújtottunk az emlékükre. Ünnepi beszédeket hallhattunk, amelyet Csongrád városának jelentős személyiségei tartottak.

Óbecse önkormányzatának köszönhetően és a szülők jóvoltából jutottunk el a rendezvényre. Örülök, hogy részt vehettem az ünnepségen.

Lázár Lea, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

MIZUJS?

Múzeumban az osztállyal

Egy kellemesen meleg őszi délelőtt rendhagyó magyarórát szervezett nekünk az osztályfőnökünk, **Nagy Majlát Ágota** és **Gazsó Hargita** múzeumpedagógus. Topolya község Múzeumba látogattunk el, ahol A népballada útja Topolyára elnevezésű kiállítást tekintettük meg. A tárlatot a 75 éve született Tóth Ferenc író, néprajzkutató, tanár és művelődésszervező emlékére szervezték.

Az első terem, ahova beléptünk, a népballadagyűjtő dolgozószobájának élethű másolataként rendezték be. Cigaretta hevert az asztalon, képek csüngtek a falon, a szekrény, az íróasztal mind Tóth Ferenc szobáját idézték. Itt meghallgattuk az Egyszer egy királyfi kezdetű népballadát – melyet Tóth Ferenc Topolyán gyűjtött –, a Szélszirom táncgyűttes kilenc lánytagjának előadásában. Az egész osztály figyelemmel hallgatta az álruhába öltözött királyfi feleségkereső történetét, mindenkinek nagyon tetszett az előadás. Ezután Gazsó Hargita egy másik helyiségbe vezetett bennünket, ahol régi szerszámok heverték a falnak támasztva. A falakon csüngő régi képeken dolgozó férfiakat és nőket láttunk. Szalmabálákon ülve hallgattuk, amint Hargita arról mesélt, hogy régen az emberek munkavégzés közben gyakran énekeltek népballadákat, népdalokat. Így szórakoztak és tették könnyebbé az aratást, a cséplést, a kukoricatorést. A középső terembe lépve megnéztük Tóth Ferenc bizonyítványát, kémiafüzetét. Érdekesnek találtuk azt a gimnáziumi tablót, melyen ő és az osztálya látható. A tablót Tóth Ferenc munkatársa és barátja, **Csernik Attila** készítette. A költő és felesége, valamint a barátai európai körútján készített, kinagyított fényképeket ámulattal szemléltük. Végül ismét körbeültünk a dolgozószobában, hogy meghallgassunk egy szép verset.

Nagyon jól éreztük magunkat ezen a különleges magyarórán. Remélem, máskor is ellátogatunk a múzeumba.

Hajbók Dominika, 7. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

Tűzoltónap a Gyermekhét jegyében

A gyermekhét alkalmával egy eddig nem megvalósult közös programot sikerült véghezvinnie a szajáni iskolának. A helyi Önkéntes Tűzoltók Egyesületének tiszteletbeli elnöke és tagjai látogattak el iskolánkba, ahol előadást tartottak a gyermektűz veszélyéről, kisfilmet néztek a gyerekek egy megrendezett diszkóbalesetről, és a junior tűzoltók gyakorlati bemutatót tartottak az iskola udvarában. Anti bácsi mesélt a helyi tűzoltók több tíz éves szorgalmas munkájáról, az elért eredményekről és az utánpótlás fontosságáról. Kiemelte, hogy az iskola tanulóinak a fele lelkes tűzoltónövendék, akik a versenyeken is szép eredményeket érnek el. A gyerekek pedig a gyakorlati részt mutatták be, amelynek fő attrakciója természetesen a tűzoltás volt.

A szajáni Móra Károly Általános Iskola Diákparlamentje

TESZT ✓

Milyen srác illik hozzád?

1. Mi az első, amire felfigyelsz egy srácban?

- A külseje: egy szép szem vagy egy bájos mosoly.
- Az egyénisége, amíg nem beszélgettünk, nem is tudom, tetszik-e.
- Az összehatás: ahogy néz, ahogy beszél, és amit mond.

2. Milyen kép él benned az édesapádról?

- A tökéletes férj, amint édesanyámmal beszélgetnek a konyhaasztalnál, vagy tévénégetnek.
- Az igazi mesterember, aki mindig talált valami megjavítanivalót otthon.
- A kötelességtudó férfi, aki eljárt dolgozni, másodállást is vállalt, hogy otthon mindig meglegyen mindenünk.

3. Szerinted hol jöhet szembe a nagy Ő?

- Az utcán, találkozik a pillantásunk, és mindketten tudjuk, hogy megtaláltuk az igazit.
- Egy buliban, vagy az interneten, az a lányeg, hogy keresni kell, mert magától nem kopogtat be az ajtón.
- Az iskolában, de nem feltétlenül osztálytársként, lehet bárki, akivel az iskola által kapcsolatba kerülök.

4. Milyen az ideális szombat délelőtt számodra?

- Az ágyban reggelizek, tévét nézek, olvasgatok, szépítkezem, a lényeg, hogy minél később kezdődjön a nap.
- Reggeli közben átfutom a kedvenc újságomat, majd összeállítom a programok listáját, és igyekszem, hogy minden beleférjen a hétvégébe.
- Felkelés után piacozás, majd összeütök valami finomat.

5. Milyen virág van az otthonodban?

- Vágott és cserepes virágtól hemzseg a lakás.
- Rengeteg gyönyörű cserepes növényem van.
- Csak néha kapok egy-egy csokor virágot.

Értékelés

Legtöbb az a) válasz: A romantika hercege

Többre értékelsz egy kedves gesztust, amellyel a szeretetét vagy az odafigyelését fejezi ki a választottad, mint egy drága ajándékot. A hollywoodi romantikus filmek és a pöttyös könyvek férfialakjai hatottak rád a leginkább, tehát egyértelmű, hogy a romantikus, hősszerű típus mellett teszed le a voksod. Jelmondatod: a srác legyen férfias, és hozzon virágot.

Legtöbb a b) válasz: Az intelligens komikus

Ami lenyűgöz, az az ész, a tudás, az egyéniség és legfőképp a humor. Ha eddig nem jöttél rá, most eláruljuk, hogy az átlagos és unalmas fickók mellett sohasem leszel boldog. Olyan srácot válassz, aki kitűnik a tömegből, és mindig meg tud lepni valami szokatlannal. Minél többet nevettek, annál biztosabb lábakon áll a kapcsolatod.

Legtöbb a c) válasz: Karrierista, a nagymenő

Trendi öltözék és drága cuccok – ha jól választottál, mindez megvan az életedben, ugyanis neked a menő srácok dobogtatják meg a szívedet. A lényeg, hogy legyen határozott vezéregyéniség, aki előhossa a benned szunnyadó, odaadó nőt. Aki aztán az ujjá köré csavarhatja Mr. Nagymenőt, és titokban átveszi az irányítást.

Horoszkóp

Kos

Úgy döntesz, hogy fejest ugrasz valamibe, mert amúgy sem szeretsz zárt ajtó előtt sokáig toporogni. Ha nagyon akarod, találsz megoldást, ha nem az ajtón, akkor az ablakon mész be.

Bika

Ami egy bizonyos helyzetben sikeressé tehet, az talán nem annyira szimpatikus egy másikban. Meg kell tanulnod, hogy mindenért fizetni kell, ha talán nem is éppen akkor, de hamarosan.

Ikrek

Szeretnél egy kicsit közelebb kerülni valakihez, de nem biztos, hogy az illető úgy fogadja a közelségedet, mint ahogyan tervezted. Erőltetni nem érdemes, de azért ne is add fel rögtön a reményt.

Rák

Szeretnéd, ha lenne még egy esélyed, mert ezúttal már sok mindent máshogyan csinálnál. Most azonban egyelőre azzal kell beérned, ami van, de ne aggódj, hamarosan adódik új lehetőség.

Oroszlán

Hirtelen akarsz túl sok mindent elérni, pedig nem biztos, hogy ez a legjobb taktika. Hagyj magadnak időt a pihenésre is, és ne aggódj, ha valamit csak később tudsz megvalósítani!

Szűz

Semmi nem a terv szerint alakul. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy le kell mondanod a terveid megvalósításáról, csak más utakat kell választanod.

Mérleg

Nincs túl sok választási lehetőséged, és ennek nem örülsz, mert a felkínált lehetőség nem igazán van ínyedre. Mivel másokat is érint a dolog, különösen nagy rajtad a nyomás.

Skorpió

Valaki számít rád, és bízik a képességeidben, de sajnos te már nem bízol ilyen szilárdan a sajátjaidban. Legyen hited önmagadban, mert sok kihívást csak önbizalommal tudsz majd kezelni.

Nyilas

Kicsit gyengének, kedvetlennek érzed magad, de nem szabad elfelejtened, hogy mi áll a háttérben, mi az igazi oka ennek a hangulatnak. Ne a tünetet próbáld kezelni, hanem az okokat!

Bak

Nehezen engedsz abból, amit szeretnél, és nem is biztos, hogy érdemes. Lehet, hogy most van itt az ideje annak, hogy elvárd másoktól is: tiszteljék, amit eddig elértél.

Vízöntő

Nem könnyű kiegyensúlyozottnak maradni, de most ez a kulcs ahhoz, hogy ne hulljanak szét a dolgok. Valakinek szüksége van rád, legyél neki ott támasznak!

Halak

Kezd elegend lenni abból, ahogy a világ kezeli a problémákat, és nem érted, miért viselkednek így az emberek. Nem segít, ha ezen emészted magad, de megpróbálhatsz a környezeteden változtatni.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tanácsra lenne szükségem, mert nem tudom, mit tegyek. Elégé kellemetlen helyzetben vagyok. Az iskolában van két fiú, akik olykor-olykor rám szállnak, túlzásba viszik az irántam táplált érzéseik kimutatását. Egyébként mind a kettő a barátom, ők is barátok, és amióta elindultunk az iskolába, együtt udvarolgatnak nekem. A problémám az, hogy az egyik fiú udvarlását (de csak udvarlását! Járnai nem akarok vele.) nem is bánom, a másiké meg nagyon zavar, nem akarja elfogadni azt, hogy barátok legyünk, mert én csak „baráti szeretet” adhatok neki, ő meg járni akar velem. Elég sokszor kínos helyzetekbe hozott a barátaim előtt, de nem szeretnék durva lenni vele, tekintettel a családi állapotára. Otthon a szülei sokat veszekednek. Nem tudom, hogyan rázzam le. Próbáltam már diszkréten célozgatni, de nem vette a lapot. A barátommal is tanácskoztam ezzel kapcsolatban, és szerintük, ha nem hagyja abba, ha sírva is, teljesen ki kell zárnom a barátaim köréből. Félek, hogy a fiúk udvarlása és az irántam mutatott viselkedésük rossz képet mutat majd rólam, amit nem szeretnék. Tudom, most mások véleményét helyezem előtérbe, de fontosnak tartom, hogy az emberek olyannak ismerjenek meg, amilyen vagyok. Már a másik fiú is, akivel csipkelődtem, aki tetszik, viccesen mondta is, hogy a fiút nem ártana leráznom. Az is elgondolkodtatott, hogy miért ijedek meg, amikor a fiú kezei a tiltott zónába kerülnek. Arra gondolok, néhány év múlva nagyon is megbánhatom, ha így játszadozom a fiúkkal, hogy szabadabb, magabiztos, „fiúzos”, határokat nem mindig figyelembe vevő lány vagyok. Mindent megkever még az is, hogy már van egy „barátom” is, akivel járok, de nem szeretem. Úgy látszik, lusta vagyok szakítani vele, mert a szakítást SMS-ben kell megtennem. És van még egy fiú, akivel óvodás korom óta nagyon jó barátok voltunk, „szerelmesek” is, de két éve megszakadt a kapcsolatunk. (Ugyanabba az iskolába járunk, csak másik osztályba.) Szerettük is egymást. Ebben az évben másokkal voltunk elfoglalva mindketten, de most érzek valamit iránta, amit eddig csak egy fiú iránt éreztem (6 hónapja megszakadt a kapcsolatunk). Nem tudom, elég érett-e ahhoz, hogy megértsen és elfogadjon olyannak, amilyen vagyok. Kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Fifika!

Nem kell megijedned, te csak egy bizonyos területeken korábban érő tini vagy, aki keresi önmagát, főleg a másik nemmel kialakított kapcsolatok terén. Igazi tizenéves gondod van, és élethűen képviseled sokatok gondját, hogy mit és hogyan csinálj jól, meddig mehet el az ember lánya a fiúkkal. Jó néhány fiú van nálad játékban. Van, akinek a közeledése jól esik, van, akié nem. Van állandó fiú, aki már nem annyira érdekes, és a szívedet megmelengeti a kiscyerekkori pajtásod is, akivel tisztázatlan a viszonyod: barátságáról vagy szerelemről van szó. Ugyanakkor a korodra nagyon is jellemző felfedezőkedv és kíváncsiság a saját és a másik nem iránt felébreszti benned a félelmet is.

És ez, mondhatjuk úgy is, „normális” dolog, szépen belefér az igencsak rázós, út- és én-kereső serdülőkorba. Te és a társaid sem különböztök az előttek felcseperedő generációktól, és akkor kezdenék el aggódni, ha nem jelentkeznének nálatok a szerelem, a szexualitás témakörében az életkorra jellemző jelenségek, dilemmák. Jó tudni, hogy minden, így a szexualitás is, bizonyos fejlődési fázisokon megy keresztül. Te csak abban legyél elővigyázatos és óvatos, hogy olyan dolgokat tegyél, ami sem neked, sem a társaidnak nem okoz sem kellemetlenséget, sem rossz érzést, ne legyél rákényszerítve dolgokra, ne érezd magadat megalázva. Ha úgy érzed, valami számodra nem jó, mondd nemet, utasítsd vissza, mert a szimpátiád, a másik nem, csak így tanulhatja meg, hogy mi a jó és mi a rossz számodra, számotokra. És ami a te esetében nagyon bölcs dolog lenne, ne siettesd a szerelmet, ne menj bele kapcsolatba, ha a fiú iránt nem érzel vonzalmat sem, csak azért, mert úgy érzed, hogy valamiben

lemaradtál, mert az éppen divatos a köreitekben. Néha túrelmesnek kell lenni, időt adni magunknak, hogy letisztuljanak az érzések, gondolatok, főleg benned. Hallgass a hatodik érzékedre, amely azt sugallja, hogy valamit a fiúkkal kapcsolatban nem jól csinálsz, hogy bánni fogod. Lassíts, ne engedj olyan dolgokat, amit később megbánhatsz. Ezt azért is tanácsolom, mert az emberek nagyon könnyen ragasztanak „címkét” a másikra, és ez a minősítés, „címké” nagyon nehezen törölhető. Gondolj csak azokra a minősítésekre, „nevekre”, amelyeket egymásra osztogattok az osztályodban. Sajnos a k... is ilyen. Ezt azokra a nőkre, lányokra „ragasztják”, akik szabadabban viselkednek a másik nemmel, és gyakran váltogatják a partnereiket. A te túl szabad, kísérletező viselkedésed, nagy valószínűséggel címkét fog kapni. Lassíts, és inkább barátkozz a fiúkkal! Várd ki azt a fiút, akihez mélyebb érzelmek fognak fűzni, amikor egy kicsit idősebb, érettebb leszel, hogy tovább kísérletezz a testiség területén.

„Kedves Bizi!

Súlyos problémám van, a szó mindkét értelmében. Duci a becenevem, és ebből a problémám is leolvasható. Tudom, hogy volt már szó a kövérségről a lapban, de remélem, én is választ kapok a levelemre. Tízéves vagyok, és 48 kilós. Nem eszek sokat, de minden étkezés után nagyon kívánom az édességet is. Evés után ennem kell valami édeset, egy darab kalácsot, csokoládét, cukorkát. A családban csak azt hallom, hogy le kellene soványodnom, de nekem valahogy nincs hozzá elég akarat erőm. Nagyon szeretem az édességeket. A másik gondom az, hogy levágattam rövidre a hajamat, tüsi frizurám van. Már a fodrásznál megbántam a frizurát, de sajnos nem lehet visszacsinálni! Mit tanácsolsz, mit tegyek, hogy megoldjam a gondjaimat?

Duci”

Válasz:

Kedves Duci!

Biztosan tudod, hogy mi minden levélre válaszolunk, minden problémára megpróbálunk tanácsot adni, nincs kivétel. Mivel a túlsúly nagy, egészségügyi probléma, és igen gyakori a köreinkben, nem árt, ha többször is foglalkozunk ezzel a témával. Tudjuk az életkorodat és a testsúlyodat, de nem írtad meg a magasságodat, ami nagyon fontos a túlsúlyosság meghatározásánál. Lehet, hogy arányosan vagy duci, és a serdülőkori változások befejeztével nem is leszel olyan, mint ahogyan most gondold. Jó meghallgatni, mit mond az orvosi vizsgálatkor a gyerekorvos, és a legjobb, ha a szüleiddel kikéritek a szakorvos véleményét is. Különösen akkor, ha a családban vannak túlsúlyos tagok, vagy cukorbetegség. De ettől függetlenül, ha eldöntötted, hogy mégis le kellene egy kicsit faragnod a súlyodból, bárhogyan nézed is, az édességekről le kell mondanod, korlátoznod kell a szénhidrátok bevitelét. Ehetsz csokoládét is, meg kalácsot is, csak nem minden nap, és nem közvetlenül a főétkezések után. Fogyaszd ezeket inkább uzsonnaként. Ha mégis édes ízekre fáj a fogad, fogyassz inkább gyümölcsöt, cukrozatlan gyümölcsalátát. Hogy ne „vesszen el a Péterkéd”, vasárnaponként iktasd be az étrendedbe a kedvenc süteményedet. Fontos, hogy a szüleid, főleg az anyu és a nagymamád segítsenek azzal, hogy szolidárisak lesznek veled. Ők se egyenek édességet, ne tartsatok otthon cukorkát, csokoládét, hogy ne ess kísértésbe. Azt a pénzt, amelyet nyálkság vásárlására fordítanátok, gyűjtsétek perselybe, az uzsonnapénzt is tedd a perselybe, a vásárolt uzsonna helyett otthonról vigyél valami laktatót, de nem hizlaló uzsonnát. Például teljes kiőrlésű lisztből készült kenyérral készült szendvicset, sok salátával, paradicsommal, uborkával, káposztával. Az összegyűlt pénzen pedig valami olyat vegyetek, amit te nagyon szeretnél, új tornacipőt, mp3-lejátszót, vagy más hasznos, szórakoztató eszközt. És amit feltétlenül el kell kezdened, az a testmozgás. Ha van rá módod, ússz, de célravezető a kosárlabda, kerékpározás, korcsolya, nagy séta, illetve bármi, amit szívesen csinálnál, az eredmény pedig nagyon gyorsan látható lesz, és közben új ismeretségekre, barátokra is szert tehetsz. Fontos, hogy a bevitt kalóriákat el is használd, ezt pedig csak mozgással tehetjük meg. Ami a hajadat illeti, a haj szerencsére gyorsan nő, és lehet, hogy pár nap múlva már tetszeni is fogsz saját magadnak.

Fifika”

Érdekességek a Nobel-díjról

Fizika, kémia, orvostudomány-élettan, irodalom és a béke. Azok a területek, amelyeken előrelépésekre, újításokra az emberiségnek állandóan szüksége van. Emellett tette le voksát Alfred Nobel, a 19. században élt svéd feltaláló, mikor végrendeletében vagyonát a jövő nemzedékek kiemelkedő alkotóira hagyta.

Ki volt Alfred Nobel?

Alfred Nobel Stockholmban született 1833-ban, apja mérnök, anyja háziasszony, majd később bolttulajdonos. Két bátyja és egy öccse volt. 17 éves korában már nem kevesebb, mint öt nyelven beszélt és írt: svédül, oroszul, franciául, angolul és németül. Apjának nem tetszett, hogy a fizika és kémia mellett Alfred a költészet nagy pártolója volt, és azt szerette volna, hogy fiából vegyész-mérnök váljon. Alfred Párizsba távozása után azonban megismerkedett a nitroglicerin olasz feltalálójával, Ascanio Sobreroval, így kezdetét vette a tökéletes robbanószer kifejlesztéséért folytatott harc. Végül megszületett a találmány, a dinamit, melyet Nobel már 1866-ban szabadalmaztattott. Élete során összesen 355 terméket védetett le. Nobel 1896. december 10-én halt meg San Remóban, saját család nélkül.

Nobel végrendeletében úgy rendelkezett, hogy vagyonának kamataiból évről évre részesedjenek a fizika, kémia, fiziológia és orvostudomány, továbbá az irodalom legjobbjai és az a személy, aki a békéért tett erőfeszítéseivel a díjat – és a vele járó, je-

lenleg nyolcmillió svéd koronát (0,87 millió eurót) – kiérdemli.

Tudtad?

– A legfiatalabb Nobel-díjas, Lawrence Bragg mindössze 25 évesen vehette át az érmet apjával folytatott fizikai kutatásainak elismeréseként.

– A legidősebb Nobel-díjas a közgazdaságtanban kiemelkedőt alkotó Leonid Hurwicz, akit 90 éves korában jutalmaztak éremmel és némi nyugdíjat kiegészítő pénzüsszeggel.

– Eddig ketten utasították vissza a Nobel-díjat, köztük Jean-Paul Sartre, aki az Irodalmi Nobel-díjon kívül is minden hivatalos elismeréstől eleve elzárkózott.

– 4 személy és 2 szervezet kapott eddig egynél több Nobel-díjat, többek között Linus Pauling (kémia, béke osztatlan díjak); Marie Curie (fizika, kémia); John Bardeen (fizika); Frederick Sanger (kémia); ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR – béke) és a Vöröskereszt (béke).

Mit csinálj a kinőtt ruháiddal?

Tele van a szekrényed olyan ruhákkal, amelyeket már nem használsz? Itt az idő egy kis jó cselekedetre! Ha eladományozod azokat a darabokat, amelyeket nem hordasz, nagyon sok rászorulónak segíthetsz. Közeledik a tél, a reggelek és az éjjelek már most is nagyon hűvösek. Talán nem is gondolnád, mennyi ember fázik, mert nincs olyan ruhája, amit hordhatna. Miért ne lennél te az, aki megsegíti ezeket az embereket?

Adni jó dolog

A két évvel ezelőtti kedvenc pulcsid talán másnak is nagy örömet okozhat, ha már nem használod. De adományozni nagyon sok min-

dent lehet a ruhákon kívül: régi játékokat, könyveket, más használati tárgyakat, amiket nem is veszel elő, csak a helyet foglalják otthon.

A nagy segélyszervezetek mellett léteznek olyan kisebb közösségek is, melyek szívesen fogadják az adományokat. Érdeklődd meg, hogy kinek lehet szüksége a környezetben a segítségére! Sose adományozz piszkos, mosatlan ruhákat. Annyit te is megtehetsz a rászorulók érdekében, hogy tiszta holmikát biztosítsz nekik.

Fogjatok össze!

Kérdezd meg az ismerőseidet, hogy vannak-e olyan

ruhák, amelyeket szívesen odaadnának másoknak, így egész nagy mennyiségű adomány gyűlhet össze.

Ne feledd: a jó cselkedet „fertőző”. Viselkedéseddel sokakat ösztönözhetsz arra, hogy kövessék a példádát! Mindig az lebegjen a szemed előtt, hogy rosszabb helyzetben élő embertársaidnak milyen nagy szüksége van a segítségére!

Házi receptek hajnövesztéshez

Égészséges és fényesen csillogó hajjal szeretnél, de nem tudod, hogyan érhetnéd el? Tudtad, hogy bizonyos anyagok használata gyorsítja a hajnövekedést?

Tojássárga és olívaolaj

A proteinben, vitaminokban és tápláló zsírsavakban gazdag tojássárga nemcsak egészségesebbé, fényesebbé és selymesebbé teszi a hajadat, de a hajnövekedést is felgyorsítja. A sok A-, D- és E-vitaminnak köszönhetően megelőzheted a hajhullást és megerősítheted a vékony hajszálakat. Az olívaolaj erősíti és puhítja, továbbá élénkíti a hajsztint és megtartja a textúrát.

Recept:

Keverd össze 2 tojás sárgáját 2 evőkanál olívaolajjal és hígítsd a keveréket kb. fél csésze vízzel. Lassan, alaposan masszírozd a fejbőrödbe a pakolást. Miután 15–20 percig magadon hagyad, öblítsd ki! Ezután samponnal is megmoshatod a hajadat, de nem szükséges. A kezelés akkor is hatékony, ha csak havi 1-2 alkalommal használod.

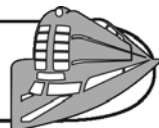
Rozmaring

Ez az erős fűszer selymessé és erőssé teszi a haját, serkenti a hajnövekedést, és segít az elvékonyodó hajszálakon is.

Recept:

2 teáskanál száraz, összetört rozmaringlevelet adj hozzá 300 ml vízhez, és a készítményt masszírozd a hajadba: a hajvégektől kezdve a fejbőrig! Akár tiszta hajon is használható, hiszen a keverék nem zsíros, így nem kell kiöblíteni sem! A samponos hajmosást követően heti 1–4 használat ajánlott hajtípusától függően.

Őrség – a nyugati kapu vidéke

Végigpásztáztam az idei lapjainkat, és arra a következtetésre jutottam, hogy szép számban utaztunk a Kárpát-medence magyar lakta tájaira, szeptember óta viszont szinte kizárólag messzire tekintgettünk. Épp ezért most ne menjünk túl messzire!

Hallottatok-e az Őrségről? Magyarország legnyugatibb, déli szegletére gondolatok, s mindjárt világos lesz, miért nem hangzik ismerősen a neve. A vajdasági ember ugyanis ritkán utazik arra. De még a nem vajdasági sem igen tűzi ki utazási célpontjául, mert egy „átlagos” vidékről van szó, ahol nincsenek nagy vízhozamú folyók, kiterjedt erdők, vagy szemet gyönyörködtető hegyek, de még csak nagyobb városok sem, központnak a hét dombra épült Óriszentpéter számít, melynek mindössze 1300 lakosa van. Kisebb folyók, dombok, megművelt földterületek, erdőségek várják az arra járókat. Nekem az idén adatott meg, hogy betekintsek az őrségiek hagyománytisztelő világába, ezt osztom meg veletek néhány sorban és felvétellel.

Mint a neve is jelzi – az Őrség örök által lakott terület –, a táj lakosai egykor, a honfoglalás idején határ menti védelmi feladatokat

láttak el. Tudni kell, hogy az Őrség Magyarország egyetlen olyan területe, melynek lakosai a honfoglalás óta ugyanott élnek. Az évszázadok folyamán a természettel összhangban formálták a sajátos tájképet, amely nagyon is tetszetős: lombhullató és tűlevelű erdők, zöld kaszálók, mocsarak, források és patakok váltakoznak. Sok kis falu tarkítja a tájat, ahol talán még jobban, mint más nyelvterületeken, őrzik a néphagyományokat és szokásokat, a hagyományos mesterségeket.

Különösen meglepő, hogy:

* az Őrség egész területe természetvédelmi terület, a védett fajok száma meghaladja a százat,

* itt él Magyarország leggazdagabb lepkepopulációja, továbbá nemzetközileg védett, ritka szitakötőfajok is találhatóak a régióban, a vizekben épp ott van a dunai ingola lelőhelye, ezenkívül számottevő populáció él itt a nagyvadállományból is, többek között vaddisznók, őzek és szarvasok,

* az Őrségi Nemzeti Parkban sok őshonos gyümölcsültetvény van,

* az ingyencek az éttermekben, kisvendéglőkben és csárdákban helyi ételkülönleges-

ségeket (gombaleves, tökösmákos rétes, vadételek, pohánka zabkása, dödölle [burgonyagombóc], tökmagolajos saláták) kóstolhatnak meg,

* a táj egy jellegzetes településfajtaival büszkélkedhet, amelyet szeresnek hívnak és amely – eredetileg nagyobb családok által lakott – házcsoportot jelent,

* nagyon fejlett a kézművesség, így a zsúpkötés, kosárfonás, szalmafonás (kópickötés) és különösen a fazekasság.

A vidék úgy él a köztudatban, mint sajátos és önálló kultúráját a mai napig változatlanul megőrző történelmi-néprajzi táj. Eredetileg összefüggő, végeláthatatlan erdőségek borították a vidéket – erre a települések nevei (Budafa, Farkasfa, Keménfa) is utalnak –, a fák kiválóan alkalmas volt a határt jelölő természetes védvonal, a gyeptől kialakítására. A „nyugati kapu”-t védő őrségi települések – a Székelyföldhöz hasonlóan – számos előjoggal rendelkeztek, nemcsak a vármegyektől voltak függetlenek, de adó- és tulajdonjogi kiváltságokat is élveztek, semmiféle jobbágyi kötelezettség nem terhelte őket.

N-a

Az Őrséget mostanság sokan fel szeretnék fedezni, így a gyerekek sem maradnak le

A népi építészet nyomai

A Rába folyó Ausztriából érkezik az Őrség vidékére

1	2	3	4	5		6	7	8	9	
10						11				
12			13		14					
15			16						17	
		18				19		20		
21						22				
		23			24			25		KK
26	27			28		29	30		31	

Keresztrejtvény

- Hány nap alatt teremtette Isten a világot, Gyurika?
- kérdezi a pap bácsi.

- ...

A választ a rejtvényben találod.

Vízszintes sorok: 1. A válasz első része, 10. Nem félek tőle, 11. Keleti szőnyegfajta, 12. Kis patak, 13. Lokál, 15. Keleti táblajáték, 16. Idegen András, 17. Törökország, 18. Adriai sziget, 19. Feldarabol, 21. ... fakó, 22. Pápai korona (ék. felesleg), 23. Faragatlan népiesen, 25. Megrázkódtatás, 26. Út, olaszul, 28. Erősen figyel, 31. Zombor egyik vége.

Függőleges sorok: 2. Légi idegen szóval, 3. Hangtalan Teri, 5. A poén befejező része, 6. Tudatos törekvés, 7. Leszakítja, 8. ... mars, 9. Személyes névmás, 10. A poén második része, 14. 450 római számmal, 17. Fordítva szorít, 18. Keres, 20. Fordítva, pocsolja, 24. Bón betűi, 27. 49 római számmal, 29. Vera páros betűi, 30. R. P.

Betűrejtvények

1	LMLM	2	11111	3	SSN	4	60
---	------	---	-------	---	-----	---	----

Skandináv rejtvény (31.)

Rejtvényünkben különböző fejfedők nevét rejtettük el, ezeket kell megfejtenetek.

	MÉRGES KUTYA	EMBER-SZERETŐ	MAGAM	A FÖLDRŐL FELVESZED	FÜSZER-FOLYADÉK	TEKERGŐK	
	KELET	ÁLHAJ	KOCSI, AUTÓ ANGOLUL	EUROPÁI NEMZET	SZÓFAJ	EGY	
	MARGARIN-FAJTA			MITIKUS TÖRTÉNET		AMERIKAI HÍRÜGY-NÖKSEÉG	
NAGY TESTŰ PAPAGÁJ				JUHSZÁLLÁS		VADNAY KÁROLY	
EGY RÉSZ GRÍZ				REPÜLÉS, SZERBŰL KIÁLLHATATLAN			
MÁLTA		PÓNI BETŰI	K. U. E.		KERTI MUNKA	PÁSZTOR-KABÁT	BELGA FOLYÓ
KÖTŐSZÓ		ÉLETŰT, VÉGZET	1000				
		NYERS ÓSZINTESÉG				R. F.	
		EZ					
KIS TEODOR			CÍMER-MADÁR	450	SZABADKA		GERMÁNÍUM
KIS PATAK			LILA PÁROSAI	MAJDNEM RÚZS	FOLYADÉK		
		SÍR	PORTUGÁLIA	OROSZ REPÜLŐ	ÉKEZETTEL GÖRBE LÁB		A NAGY VARAZSLÓ
		A 3. ISMERETLEN		KÁLIUM	ZERO		FOSZFOR
							ZS

A 30. szám skandináv rejtvényének megfejtése: A SZÁRAZ ÁGON KOMORAN IDŐZ EGY ÓRIÁS FEKETE HOLLÓ, MEJÖTT AZ ÓSZ

Szókihúzó

☀	Z	O	N	G	Ó	R	A	S
T	R	Ü	K	U	L	A	N	T
D	U	D	A	SZ	Ó	Z	Á	U
B	J	E	H	L	K	B	A	B
O	R	G	L	A	K	M	O	A
D	O	E	N	G	I	T	Á	R
I	S	H	K	A	P	I	S	☀
C	A	T	I	B	M	O	R	T

CSELLÓ   GUSZLA   OBOA   TUBA
 DOB   HEGEDŰ   PIKOLLÓ   ZONGORA
 DUDA   KÜRT   SÍP
 GITÁR   LANT   TROMBITA

Húzd ki az ábrából a hangszerek neveit jobbról balra, balról jobbra, föntről le, letről fel, valamint az átlók irányában oda-vissza! A megmaradt betűkből még egy hangszer nevét olvashatod össze.

Keresztszavak

S	D	M
Z	Á	E
A	R	G

Pótold a hiányzó betűket, vízszintesen és függőlegesen, de vigyázz, hogy értelmes szavak alakuljanak ki!

SZ	I	M			Ó	Z	I	S
SZ	Á	V		D		Á	V	A
V	Á	N	D			B	O	T

I	Z	O
D	I	L
Ő	K	T

Szóbetoldó

	T				R		
C	S				G	Ő	
E	L	R			S	Z	T
SZ	E	R			L	E	K
S	Z				G	Ő	
S					R		

Olyan szót kell találnod, amely segítségével minden sorban értelmes szó alakul ki (csak egyetlen szóról van szó).

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Betűpótlás

	Ö	R	T	E
	E	T	E	K
	T	K	E	S
	U	N	K	A
	N	I	K	Ő
	Z	I	T	A

Pótold a hiányzó első betűt úgy, hogy értelmes szót kapj! Ha jól csináltad, akkor egy finom sütemény nevét kapod eredményül.

Betűrejtvények

- TÉNPEK
- FÓTÉH
- ZADRES
- DEDK

Próbáld a betűkből szavakat képezni úgy, hogy az üres ábrákba a hét egy-egy napjának neve kerüljön!

Anagramma

TÜZES
 LEMÉR
 GÁZOL
 KOROS
 RÉMES
 TÁBOR
 ZENÉL
 ÁLLAT
 PÁLMA
 PÁLYA
 KÁROS

A Magyar Haltani Társaság elnöksége ismét három jelöltet állított az év hala címért folyó versenyben, a végső döntést azonban a honlap szavazói hozzák meg. Az a hal lesz a győztes, amelyik 2015. december 31-éig a legtöbb szavazatot kapja – olvasható a társaság honlapján.

A 2016. év hala címére a compó, a márna és a selymes durbincs pályáznak, a jelölési elveknek megfelelően mindhárom faj őshonos vizeinkben. A jelölt halakról rovatunkban külön-külön és bővebben is foglalkozunk. A halak bemutatását Harka Ákos-Sallai Zoltán Magyarország halfaunája című könyve alapján végezzük, amelynek tartalma a világháló is elérhető. Ezt a kiadványt minden kishorgásznak nyugodtan ajánlhatjuk, hiszen mérhetően ismeretanyaggal szolgál. Figyelembe véve, hogy felnőtt horgászainknak sohasem kellett halismereti vizsgát tenniük – úgymond néhány órától kimaradtak –, ezért jó volna, ha ezt az olvasmányt a „kicsik” felkínálnák a „nagyoknak”. Mert mindenki sokat tanulhat belőle.

A szóban forgó könyv a compóról a következőket írja:

Ismeretjellegyek: Teste zömök, mérsékelt magas, oldalról enyhén lapított. Feje aránylag nagy, orra hosszú, a szeme kicsi. Csúcsba nyíló száját húsos ajkak keretezik, melyeknek szögletében egy-egy apró, a fiataloknál alig észrevehető bajusz található. Úszói lekerekítettek, a farokúszó széle enyhén homorú, a többi domborúan ívelt. Hátúszójában 8–9, farkalatti úszójában 6–8 elágazó sugár van. Pikkelyei nagyon aprók, erősen tapadnak, számuk az oldalvonalon 85–115. A hal testét vastag nyálkaréteg fedi, színe az aranyárgától a majdnem feketéig változó. Fejlett példányainak hossza 20–30, ritkán 40 cm.

Hasonló fajok: Faunánkban nincs olyan faj, amely igazán hasonlítana a compóhoz. A rövidke bajusz, az apró pikkelyek és a lekerekített úszók együttes előfordulása biztonsággal megkülönbözteti egyéb halainktól. Az ivadékhoz ugyan valamelyest hasonlít a fúrge csele, de annak az oldalát foltok mintázzák, oldalvonalja nem teljes, a farokúszója kissé bemetszett, és végül az élőhelye is egészen más, hús patakokban él.

Egy száknyi az ellenőrzött szaporításból származó lehalászott állományból

BEMUTATJUK AZ ÉV HALA JELÖLTJEIT

Compó, a főesélyes

Környezet: A növényzettel gazdagon beült sekély tavaknak és a mocsaraknak a jellemző hala, de nem hiányzik a folyókból sem. A főmederben ugyan még a dévérzónában is meglehetősen ritka, de a holtágokban, az áradások után kinn maradó mellékvizekben sokfelé megtalálható. Olykor patakokból is előkerül egy-egy példány, de ezek általában valamelyik közeli, a patakkal kapcsolatban álló tóból származnak.

Táplálék: Mindenevő hal, táplálékában egyaránt szerepelnek planktonikus és fenéklakó állatok, növényi magvak és hajtások, valamint bomló szerves anyagok.

Szaporodás: A 2–4 évesnél idősebb ivarérett példányok szaporodáskor a növényekben gazdag sekély vizeket keresik fel. A nőstények 200–300 ezer kb. 1 mm átmérőjű ikraszemet érlelnek, amit vízínövényekre raknak. Az ívás több részletben zajlik, ezért májustól július végéig is elhúzódhat.

Elterjedés: Euro-szibériai elterjedésű őshonos halunk. Európa atlanti-óceáni partvidékétől a Jenyiszey vízrendszeréig fordult elő eredetileg, de Afrikába, Amerikába és Ausztráliába is betelepítették.

Jelentőség: Értékes hal, melyet a nyugat-európai piacokon szívesen fogadnak, ezért halgazdaságokban is nevelik. A természetes vizeinkből

kifogott mennyiség viszonylag csekély, így komoly gazdasági jelentősége nincs. Húsa kissé szálságos, de kitűnő ízű.

A compóval kapcsolatban tudni kell, hogy hazánkban tartósan védett, zsákmányolása tilos. Ez azt jelenti, hogy a kifogott példányokat helyben és azonnal vissza kell engedni. A kishorgászok között azonban igen kevesen vannak, akiknek compó akadt a horgára. A természetes vizeinkben annyira megfogyatkozott, hogy a felnőtt horgászoknak is alaposan vissza kell lapozniuk emlékezetükben, mikor is találkoztak vele legutóbb.

A compó visszatelepítésére nálunk egyelőre nem történtek jelentős próbálkozások, de tudni kell, hogy ez megvalósítható. A lehetőséget meglehetősen fiatal halszakértők teremtették meg azáltal, hogy elvégezték mesterséges szaporítását. Mesterségeset szoktunk mondani, de ebben az eljárásban valójában semmi sem mesterséges. Az anyahalak természetes környezetből valók, az eljárás során alkalmazott anyagok úgyszintén természetesek, akárcsak a felneveléshez használt táp is. Ezért sokkal helyesebb volna ellenőrzött körülmények között történő szaporításról beszélni. Az eljárás során a szakemberek ugyanis kiiktatják azokat az ártó körülményeket – rossz életfeltételek, ikraperészedés, betegségek, kártevők... – amelyek a természetben gyakran megtizedelik az állományt. Ráadásul ellenőrzött körülmények között összehasonlíthatatlanul magasabb a megtermékenyítés, mint a természetben.

A compó ellenőrzött körülmények között történő szaporítását nálunk először – néhány évvel ezelőtt – Demény Ferenc és Sipos Sándor végezték el. Futólag mondjuk, ekkor az ugyancsak veszélyeztetett széles kárász szaporításával is megbirkóztak.

Visszakanyarodva a szavazáshoz: a compó egyelőre nagy előnnyel vezet, ez azonban változhat, hiszen a szavazás az év végéig tart. Ahol szavazni lehet:

http://haltanitarsasag.hu/azevhala_hu.php

Ötletes aprósütemények ősze

Készítsd el a kedvenc kekszrecepted alapján a süti tésztáját, vagy az itt található receptet is használhatod.

Természetesen minél inkább passzolnak az őszhöz a formák, annál jobb, de nem muszáj egy süteményen belül ugyanazokkal a szimbólumokkal dolgoznod.

Szaggass ki egyenlő arányban nagy- és kisméretű süteményeket, süsd meg őket, majd ízlésednek megfelelően díszítsd a formákat! Használj cukormázát és ételfestéket – ezek nem csak ősziesebbé teszik a süteményeket, hanem a ragasztásnál is sokat segítenek.

2. Színátmenetes tökök

Az őszhöz nem csupán a levelek, a tökök is szorosan illenek. Bár ez a megoldás szintén egyszerű, igényel némi idő- és energiabefektetést, főleg akkor, ha egyforma és csodaszép tököcskéket szeretnél.

A tésztából ezúttal tökformákat kell szaggatnod, majd ha a sütemények megsültek, és kihültek, jöhet a díszítés. Először rajzold körbe narancssárgával az egész formát, a felső harmadát pedig töltsd is meg a narancsszínű cukormázzal!

Most jöhet az alsó harmad: itt barnát használj, végül középen halvány krémmel

dolgozz! Utolsó lépésként nincs is más dolgod, mint hogy fogpiszkáló segítségével megrajzold az íveket, és sötétbarnával árnyékolod a tök szarát.

Alaprecept:

A tészta hozzávalói: 35 dkg liszt, 20 dkg vaj, 1 tojás, csipet só, 10 dkg porcukor, 2 csomag vaníliás cukor

A vajat elmorzsoljuk a lisztben, és a többi hozzávalóval tésztát gyúrunk. Legalább egy óra a hűtőbe tesszük, majd kinyújtjuk 5 mm vastagságúra, kiszaggatjuk a formákat, majd megsütjük.

A mázhoz: 1 tojás fehérje, 20 dkg porcukor vagy cukorliszt (a cukorlisztben van keményítő is, így kiváló a máz elkészítéséhez)

A fehérjében elkeverjük a porcukrot. Az arány változhat, mert minden tojás más és más méretű. Annyi porcukor kell hozzá, hogy amikor elkeverjük, a keverés mintája 15 másodpercig legyen látható, ennyi idő alatt szépen összefolyik a massa. Különböző színezékekkel más-más szintet lehet elérni. Először a körvonalakat rajzoljuk meg, majd töltsük ki a mázzal! Száradás után jöhet a folytatás. Egy kis gyakorlással biztosabban fogsz dolgozni.

Ahhoz, hogy látványos és szezonális süteményeket készíthess, nincs szükség konyhai rutinra, hiszen néhány jól megválogatott alapanyag és eszköz is elég ahhoz, hogy biztosítsd a sikert. Nem hiszed? Akkor nézd meg ezeket a csodás, látványos inspirációkat!

1. Kicsit a nagyra

Ez a sütemény máris megmutatja, nem kell cukrásznanak lenned ahhoz, hogy tökéletes őszi harapnivalóval lepd meg a környezetet. Elkészítéséhez csupán néhány szezonális, levél és tökformájú kiszúróformára lesz szükséged, mégpedig eltérő méretekben.

Ilyenkor ősszel nehéz megállni, hogy ne gyűjtsünk össze néhány lehullott falevelet. Jó érzés, ahogy az avar zörög a lábunk alatt, és gyönyörűek a levelek színei. De miért is jó gyűjtögetni?

– Mert így gyönyörű dekorációkat, ajándékokat készíthetsz a szeretteidnek.

– Mert az egész olyan, mint a vadászat, izgalmas és kikapcsol.

A teendőd mindössze annyi, hogy gyűjtés után újságpapírok vagy itatóspapírok között, némi súllyal megrakva kiszárítsd a leveleket (erre hagyj legalább egy hetet).

Tipppek a dekoráló kedvűeknek

– Őszi gyertya: A gyertyádat kívülről száritott levelekkel díszítheted. A színes leveleket illeszd a gyertyára, és kösd körül!

Díszíts színes falevelekkel!

– Kalapácsos trükk: A még ki nem száritott leveleket helyezd papírlap alá, és kalapáccsal ütögesd rá a levélre a papírt – szép színes lenyomatot fogsz kapni.

– Őszi tál: Termésekkel, színes levelekkel tölts meg egy üvegtálat! Ez jó hangulatot teremt a lakásban, ahogy hidegebbre fordul az idő.

– Poszter: Csomagolópapírra tetszésed szerint ragaszd föl a leveleket, legyen belőlük mese vagy egy absztrakt minta.

– Üdvözlőlap, csomagoló: Az üdvözlőlapokat, illetve az ajándék csomagolását készítheted egyszerű papírból, ezt pedig színes falevelekkel díszítheted. Ezek szebbek és személyesebbek is a gyári megfelelőjüknél.

– Levélből készült állatok: A megformázni kívánt állatka testrészeihez válassz megfelelő leveleket, a lábaihoz és a csápjához száraz termést vagy faágat.

– Levélfűzér, koszorú: A leveleket egymás mellé fűzve lelógathatod a mennyezetről, szekrénydről, ablakodból. A száraz levelekből és termésekből koszorút is készíthetsz.

Tudtad, mi adja a levelek különleges őszi színét?

A lombhullató fák abbahagyják a fotoszintézishez elengedhetetlen pigment, a klorofil termelését, amint az éjszakák egyre rövidebbé és hűvösebbé válnak. A színyanyag idővel lebomlik, így láthatóvá válik a levélben lévő másik pigment, a karotin is, amely sárgásra színezi a leveleket. Később a levelekben maradt cukrok és egyes fehérjemolekulák antocianinokat képeznek: ezek okozzák a levelek pirosas színét.

Jean-viccek

– Jean, kóstolja meg ezt a konyakot! Mit talál benne furcsának?

– Azt, hogy megkínált vele uram!

– Mondja Jean, miért iszik üres pohárból?

– Mert nem vagyok szomjas, uram.

– Jean! Megyünk a vasútállomásra a sógorom elé!

– De a sógora csak holnap érkezik, uram.

– Tudom, de holnap nem érek rá kimenni elé.

– Jean, maga komornyik?

– Igen, uram! – feleli Jean.

– Akkor veszek fel egy vidámnnyikot is!

– Jean, a konyhakést!

– Mi célból, uram?

– Acélból...

– Jean, hozza be a baltát!

– Minek uram?

– Embert akarok faragni magából!

– Jean, hozzon egy pohár vizet!

– Igen uram!

– Jean, hozzon még egy pohár vizet!

– Igen uram!

– Jean, hozzon még egy pohár vizet!

– Igen uram! De megkérdzhetem miért?

Ennyire szomjas?

– Nem, de még mindig ég a könyvtár!

Kövér indián lány

– Hogy hívják a kövér indián lányt?

– ???

– Pocakhontas!

Kis béka

A kis béka elmegy a jósnőhöz. A jósnő azt mondja:

– Nemsokára találkozni fogsz egy nagyon szép lánnyal, aki majd mindent tudni akar rólad.

– Valóban? És ugye egy partin fogunk találkozni? – kérdezi a béka.

– Nem, hanem biológiaórán.

Sivatagi bolha

Egy fiatal kutató elmegy a sivatagba első felfedezése reményében. Talál egy sivatagi bolhát, mondja neki:

– Ugorj! – a bolha ugrik. Letépi az egyik lábát, mondja neki:

– Ugorj! – a bolha ugrik. És így tovább... Végül letépi az utolsó lábát is. Mondja neki:

– Ugorj! – a bolha nem ugrik.

A fiatal kutató leírja első felfedezését:

„Ha a sivatagi bolhának az összes lábát letépjük, akkor a bolha megsüketül.”

PéNZ

– Anyu, adjál 5000 dinárt!

– Mire kisfiam?

– Mire hármat számolok!

Esti mese

A nagymama az unokája ágya mellett ül, és mesét olvas. A kicsi egy ideig figyel, aztán megszólal:

– Nem tudnál kicsit halkabban mesélni?

Úgy szeretnék már elaludni!

Harapós?

Az egyik kisfiú új kutyát kap. Elviszi sétálni, s útközben találkozik a barátjával.

– Jaj, de aranyos kutyád van! – kiált fel a barátja.

– Simogasd meg!

– Nem harap?

– Én is ezt szeretném megtudni!

Jegesmedve

Egy ember bemegy az állatkereskedésbe és pórázon húzza maga mögött a jegesmedvét.

– Merre van az a szemét?

Az eladó megseppenne:

– Milyen szemét?

– Akitől egy évvel ezelőtt tengerimalacot vettem.

Mustár

– Móricka, megnéznéd, mennyi mustár van még a tubusban? – kérdezi a vacsorát készítő mama.

Néhány perc múlva jön a válasz:

– A konyhaajtótól a fürdőkádig ér...

Földrajzóra

A tanító néni kérdezi földrajzórán:

– Mi a sziget?

Diák:

– Az egy olyan földdarab, amelyet minden oldalról víz vesz körül, egyik oldala kivételével.

– Melyik az az oldala?

– Hát a teteje.

Ne hintázz!

A mama szidja a csemetéjét:
 – Tizedszer mondom, hogy ne hintázz!
 Hát nincs füled?
 – De van, anyu, csak azon nem tudok hintázni.

Hogy hívják?

- Hogy hívják a japán autószerelőt?
- Cseregumi Hamaroda.
- Hogy hívják a kínai telefonszerelőt?
- Nicsak Kicsöng.
- Hogy hívják a kínai kötél tánccost?
- Teng Leng Leesik.
- Hogy hívják a svájci alpinistát?
- Zu Hans.
- Hogy hívják a spanyol tolvajt?
- Lopez de Futastan.
- Hogy hívják a lengyel boltost?
- Mikornyitzky.
- Hogy hívják a magyar autószerelőt?
- Bekó Tóni.
- Hogy hívják a török rendőrt?
- Nyakizmán tökül.

Gyors

- Hogy hívják a gyors indiánt?
- ???
- Igyek Szem.

Diszkóban

– Mielőtt megismertelek, Évikém, merő sivatag volt az életem.
 – Akkor biztosan ezért táncolsz úgy, mint a teve...

Természet

Móricika sétál az apukájával a kertben.
 – Apu, mi ez?
 – Feketeribizli.
 – És miért piros?
 – Mert még zöld.

Gengszterek

Két gengszter találkozik:
 – Hogy vagy öregem?
 – Kösz, megvagyok. És te?
 – Én még nem vagyok meg, de már keresnek.

Étteremben

– Kérem, azonnal hívja a főnököt! Ez az étel ehetetlen! – mondja a vendég a pincérnek.
 – Sajnálom, de a főnök éppen nincs itt.
 – Hol van?
 – A szomszédos étteremben ebédel...

Mókuska

Két mókuska találkozik az erdőben. Az egyik kérdezi a másikat:
 – Mi van a markodban?
 – Találd ki!
 – Diócska?
 – Nem.
 – Mogyorócska?
 – Nem.
 – Akkor micsoda?
 – Göröcske.

Tevék

A kis teve kíváncsian kérdezi a nagybottól:
 – Anyu! Miért van nekünk ilyen nagy patánk?
 – Azért, hogy el ne süllyedjünk a sivatag homokjában.
 – Anyu! Miért van nekünk erős szőrzetünk?
 – Azért, hogy a sivatag szele fel ne sértse a bőrünket.
 – Anyu! És miért van nekünk púp a hátunkon?
 – Azért, mert abban tároljuk az élelmet és a vizet, hogy sokáig kibírjuk a sivatagban.
 – És anyu! Akkor miért vagyunk mi az állatkertben?

Ki vagy?

A kisfiú odalép anyja mögé, és megkérdi:
 – Na, ki vagyok?
 Az anyja magában mosolyogva belemege a játékba:
 – Nem tudom. Ki vagy?
 Erre a fiú:
 – Tyű, tényleg működik! A tanár néni azt mondta, olyan koszos vagyok, hogy anyám sem ismerne fel.

Sarki boltban

Sarki boltban a pénztárnál:
 – Elnézést, kártyával lehet fizetni?
 – Persze.
 – Jó, akkor tud visszaadni egy pikk ászból és egy kör királyból?

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Kezdjük azonnal a 29. számunkban (október 8.) feltett kérdésre vonatkozó helyes válasszal: a képen látható kutya valóban erdélyi kopó, mint ahogyan sokan tudták. Volt, aki megjegyezte: „hosszú lábú változatát nagyvad vadászatára használják, míg a rövidlábú erdélyi kopót fedett területen apróvad elkapasára tenyésztettek ki. Olyan ősi magyar kutyafajta, amely virágkorát a középkorban élte, a főúri udvarok kedvenc vadászkutyája volt. A XX. században szinte teljesen kipusztult, és csak 1968-ban kezdődött meg az újratenyésztése”. A helyes választ beküldők közül a szerencse a **palicsei Bajzak Vivienne**, a Miroslav Antić iskola negyedikesére mosolygott. Könyvjutalmát november elején postázzuk.

Újabb kérdésünk ismét az állatvilágból merít. Tudjátok-e, hogy megkülönböztethetőek a krokodilok és az alligátorok? Vajon a felvételen melyikük kicsinye látható? Fogas kérdés, de megoldható!

A helyes választ beküldők közül egy valaki ismét könyvjutalomban részesül. Ha tudjátok a helyes választ, küldjétek be mielőbb a címünkre! Jelentkezéseket **október 27-éig fogadjuk levél-címünkön: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címen.** A beküldők figyelmét felhívjuk arra, hogy nevük mellett tüntessék fel osztályuk, iskolájuk, lakhelyük nevét és címét. Köszönjük!

Fejős Anna a korosztályos válogatottban

Jelentős sikernek könyvelhetjük el, hogy a szerbiai asztalitenisz-válogatott szövetségi kapitánya Fejős Anna fiatal magyarkanizsai lányt meghívta az országos serdülő válogatottba. Tekintettel Anna hazai és nemzetközi sikereire, ezen nem is kell csodálkozni. Reméljük, a csapattársaival eredményesen veszik az akadályokat. A válogatottban az óbecsei Bezeg, a topolyai Pelle és a bácsföldvári Radmila Tominjak lesznek a társai.

Gyermekhét a szabadkai Zmajban

Szabadkán a Jovan Jovanović Zmaj iskolában október 5-jétől 9-éig a gyermekhéten sok érdekes dolog történt. Az első nap, hétfőn kék színben kellett mennünk a tanításra. Kisállat-kiállítás volt 12.30-tól 13.30-ig.

Martin cicát, Aleksz kutyát, Adri teknőst vitt, akit Tekinek hívnak. Én is kutyust vittem, a neve Gus, Szergej Lola nevű kutyáját hozta. Még sok más állat is volt, nyúl, papagáj és fácán is. Kedden piros színben mentünk iskolába. Az elsősök tiszteletére műsort készítettünk. Andris muzsikált, mi, 4. osztályosok pedig énekeltük a Harcsa van a vízben, a Hétfő-kedd és a Szeretnék szántani

című dalt. Szerdán Ki mit tud? verseny volt. Andris a Házasodik a tücsök című dalt adta elő, Flóra és én táncoltunk. Zöld színbe öltöztünk. Csütörtökön rózsaszín vagy lila ruhában lehetett jönni. A tornateremben a Mozgó mesebóli című előadást tartotta meg Sziráczki Katalin. Pénteken lesz a gyermekvásár, ahol a játékok és matricák cserélnek gazdát. Nekem nagyon tetszik a gyermekhét, mert sok érdekes dolog történik körülöttünk, szórakozunk, tanulunk, és jól érezzük magunkat. Jó lenne, ha minden hét gyerekhét volna!

Perlaki Réka, 4. osztály J. J. Zmaj iskola Szabadka

A sajáni iskola büszkeségei

A 30. jubiláris Töknapok elnevezésű rendezvény keretén belül kiírt képzőművészeti pályázaton **Tóth Evelin** 5. osztályos tanuló 2. helyezést ért el, az irodalmi pályázaton pedig **Bere Emese** 6. osztályos tanuló 1. helyezést. A pályázatok témája a nagyikindai földek szépsége, a tök volt. A tanulók a díjkiosztó napján szép ajándécsomagot és elismerő oklevelet vehettek át a nagyikindai Jovan Popović Népkönyvtár dísztermében.

Krabók Csilla, magyartanár, Móra Károly Általános Iskola, Szaján

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormányja

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

68 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Viktor Rajnai Anita** ■ Állandó külmunkatársak: **Bence Erika, Bori Mária, Botza Gyarmati Krisztina, Farkas Ilona, Gyarmati Balázs, Kis Laura, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrizzük meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ jopajtas.szerk@magyarszo.com